

095.82
พ.ศ. 2530
ร. 3

การศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ปริญญานิพนธ์

ของ

พรพิมล แสงเสน่ห์

17 เมษายน 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

กันยายน 2530

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

บทคัดย่อ
ของ
พรพิมล แสนเสน่ห์

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตร
ปริญญากการศึกษามหาบัณฑิต
กันยายน 2530

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) ศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบใน
สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2) ศึกษา
ความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบกับปริมาณในการยืม
ในหมวดนั้น ๆ 3) เพื่อหาการยืมละ ของจำนวนหนังสือที่นำออกให้บริการกับ
หนังสือที่สำรวจไม่พบ กลุ่มตัวอย่าง คือ หนังสือที่ห้องสมุดนำออกให้บริการ
ตามรายชื่อหนังสือใหม่ ประจำเดือน ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง
เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 ซึ่งจะเป็นหนังสือทั่วไปบนชั้นเปิดหนังสือจอง
ชั้นหนังสือพิเศษ หนังสืออ้างอิง จำนวน 15,272 รายการ และสถิติการยืม
ประจำวันของห้องสมุด ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม
พ.ศ. 2528 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสำรวจรายละเอียด
เกี่ยวกับหนังสือ การวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏผลโดยสรุป ดังนี้

1. แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนที่สำรวจไม่พบ

จากหนังสือที่นำมาสำรวจ จำนวน 15,272 รายการนั้น สำรวจพบ
14,255 รายการ สำรวจพบที่ชั้นหนังสือทั่วไปซึ่งเป็นชั้นเปิดมากที่สุด ส่วนแหล่ง
อื่น ๆ นั้น สำรวจไม่พบเป็นจำนวนน้อย

2. ลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

หนังสือที่สำรวจไม่พบ จำนวน 1,017 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.66 นั้น
เมื่อพิจารณาคคุณลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือสรุปได้ดังนี้

2.1 ภาษาของหนังสือ พบว่า ปริมาณสัดส่วนของหนังสือที่สำรวจ
ไม่พบที่เป็นหนังสือภาษาไทยสูงกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ

2.2 เนื้อหาของหนังสือ พบว่า ปริมาณสัดส่วนของหนังสือที่สำรวจ
ไม่พบสูงสุด เป็นหนังสือในหมวดวิทยาศาสตร์ เมื่อจำแนกเป็นหนังสือภาษาไทย
พบว่าหมวดที่มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุดกลับเป็นหมวดภาษาศาสตร์ ส่วน
หนังสือภาษาต่างประเทศปริมาณสัดส่วนสูงสุดที่สำรวจไม่พบเป็นหมวดวิทยาศาสตร์

2.3 ราคาของหนังสือ พบว่า หนังสือภาษาไทยที่มีราคาระหว่าง 150 - 199 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศที่มีราคาในระหว่าง 400 - 609 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุดซึ่งเป็นหนังสือที่มีราคาจกนข้างแพงกว่าอัตราเฉลี่ยของหนังสือทั่วไป

2.4 ปีที่พิมพ์ พบว่า หนังสือภาษาไทยที่พิมพ์ในระหว่าง ปี พ.ศ. 2469 - 2473 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุดซึ่งเป็นหนังสือค่อนข้างเก่า ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศเป็นหนังสือที่พิมพ์ในระหว่างปี ค.ศ. 1981 - 1985 ซึ่งเป็นหนังสือที่ค่อนข้างใหม่

2.5 ครั้งที่พิมพ์ พบว่า หนังสือที่พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก

2.6 ลักษณะการจัดพิมพ์จะนวนภาพประกอบ พบว่า หนังสือที่มีภาพประกอบขาว - ดำ ประมาณ $1/3$ หรือน้อยกว่าในเล่ม หรือมีภาพประกอบสี หรือมีภาพประกอบวิศุพิแห มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือที่มีภาพประกอบน้อยกว่า $1/3$ ของเล่ม

2.7 จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง พบว่า หนังสือที่มีจำนวน 2 เล่มขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือที่มีจำนวน 1 เล่มต่อชื่อเรื่อง

2.8 จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง พบว่า หนังสือที่มีจำนวน 4 - 5 ระดับต่อชื่อเรื่อง มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือที่มีจำนวนระดับต่อชื่อเรื่องในระดับอื่น ๆ

กล่าวโดยสรุป หนังสือที่เสืงสูงคือโอกาสการสำรวจไม่พบ เป็นหนังสือวิทยาศาสตร์ ภาษาไทย ที่มีราคาค่อนข้างแพง (ราคา 150 - 199 บาท) มีลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบขาวดำ ประมาณ $1/3$ หรือน้อยกว่า หรือภาพสีหรือมีการจัดพิมพ์เป็นลักษณะพิเศษ และเป็นหนังสือที่ได้รับการจัดพิมพ์ (edition) ครั้งที่สองขึ้นไป

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ กับปริมาณการยืมในหมวดนั้น ๆ

การทดสอบ พบว่า ค่าความสัมพันธ์ในเชิงบวกค่อนข้างสูง ซึ่งหมายความว่าหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับปริมาณการยืมหนังสือในหมวดนั้น ๆ ค่อนข้างสูง

4. การหาการร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

เมื่อคิดเทียบสัดส่วนของหนังสือที่นำออกบริการ กับ หนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นจำนวนชื่อเรื่อง ได้ค่าเป็นร้อยละ 6.66 แต่จากการเทียบสัดส่วนหนังสือที่นำออกบริการกับหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นจำนวนระบุสถิติ ได้ค่าเป็นร้อยละ 13.54

CHARACTERISTICS OF MISSING BOOKS IN THE CENTRAL LIBRARY,
SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY, PHASARNMITR

AN ABSTRACT

BY

PONPIMON SANSANEY

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree
at Srinakharinwirot University
September 1987

The purposes of this investigation were threefold. It firstly identified the characteristics of the missing books in the Central Library of Srinakharinwirot University, Prasarnmitr. Secondly, it attempted to establish relationship between these missing books in various classes and loan quantities in the same classes. Finally, percentage of the missing books as of the circulated books was calculated. The sample was comprised of 15,272 circulated books listed in the monthly new acquisition from January 1980 to December 1985 which included books from different locations, namely, open stacks, reserved stacks, special stacks, and reference stacks. Daily circulation records between January 1980 and December 1985 were also drawn for this study. A survey form specially designed by the investigator was employed for collecting details of the missing books.

Findings were as follows.

1. With respect to locations where books were found and number of the missing books, out of 15,272 books in the sample, 14,255 were mostly found on the open stacks as well as other locations.

2. With respect to Characteristics of the missing books, there were 1,017 titles or 6.66 percent missing. Their characteristics were as follows.

- 2.1 Regarding languages of the missing books, Thai books outnumbered others in foreign languages.

- 2.2 Regarding contents of the missing books, the largest number were from the science class. However, when classified by languages, the largest number were from Thai language class while the

science class represented the largest number of the foreign languages

2.3 Regarding prices of the missing books, the largest number were priced 150-199 baht for the Thai books and 400-699 baht for foreign language books. These prices were higher than the average prices in each category.

2.4 Regarding dates of publication of the missing books, the largest number were published during 1926-1930 for the relatively old Thai books and during 1981-1985 for the relatively in foreign language books.

2.5 Regarding edition of the missing books, the second edition or later outnumbered the first edition.

2.6 Regarding publishing formats and illustrations of the missing books, ones which had one-third or more of the volume illustrated in black and white or color and illustrated with special materials outnumbered those which had less than one-third of the volume illustrated.

2.7 Regarding number of volumes per title of the missing books, the titles with two or more volumes outnumbered the single volume titles.

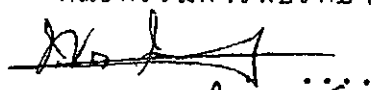
2.8 Regarding number of copies per title of the missing books, the titles carrying 4-5 copies outnumbered the ones carrying other number of copies. In conclusion, the Thai science books of higher prices 150-199 baht) Whose prominent characteristics include the design with one-third or more of the volume being illustrated in black and white or color, the presentation supported by special illustration forms, or brand-new (second or later edition) were likely to be missing.

3. On establishing relationship between the missing books in various classes and their loan quantities, it was found that they were rather highly correlated.

4. With respect to the percentages of the missing books as of the total circulated books, they were 6.66 in terms of titles and 13.54 in terms of copies.

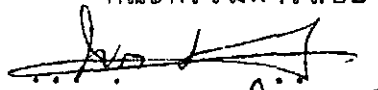
คณะกรรมการที่ปรึกษาประจำคณิศร และคณะกรรมการสอบ ได้พิจารณา
ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาคามหลักสูตรปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิตของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการที่ปรึกษา

/ดร. ปรียานุช

.ประธาน
.กรรมการ

คณะกรรมการสอบ

.ดร. ปรียานุช

ประธาน
..กรรมการ
กรรมการ

ประกาศขอบคุณ

ผู้ช่วยขอกราบขอบคุณ ผศ.พว้า พันธุ์เมฆา ผศ.เกษร เจริญรักษ์
ผศ.สุพัฒน์ สองแสงจันทร์ และ คร. สุนทรว แกวฉาย

ขอขอบคุณ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ตลอดจนบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่หอสมุดทุกท่าน

สุดท้ายขอขอบคุณ ญาติ และมิตรทุกคนด้วย

พรพิมล แสนเสนห์

กันยายน 2530

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้	3
ความสำคัญของการศึกษาครั้งนี้	3
ขอบเขตของการศึกษาครั้งนี้	3
คำนิยามศัพท์เฉพาะ	4
2 เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย	8
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	14
3 วิธีดำเนินการศึกษาครั้งนี้	20
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	20
การสร้างเครื่องมือ	20
การเก็บรวบรวมข้อมูล	22
การจัดกระทำกับข้อมูล	24
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	26
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	27
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและขอเสนอแนะ	42
ความมุ่งหมายของการศึกษาครั้งนี้	42
แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง	42
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	42
การวิเคราะห์ข้อมูล	43

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย	44
อภิปรายผล	47
ข้อเสนอแนะ	51
บรรณานุกรม	54

บัญชีการาง

การาง	หน้า
1 แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนที่สำรวจไม่พบ.....	28
2 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตาม เนื้อหาและภาษาของหนังสือ.....	30
3 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามราคา.....	32
4 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามปีที่พิมพ์.....	34
5 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามครั้งที่พิมพ์.....	36
6 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามลักษณะ การจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ.....	37
7 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตาม จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง.....	38
8 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตาม จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง.....	39
9 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนระดับของหนังสือ ในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบกับจำนวนระดับของการบีบ หนังสือในหมวดนั้น ๆ.....	40
10 คารอยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ.....	41

ภูมิหลัง

ปัญหาการค้นหาน้ำหนังสือที่ต้องการไม่พบที่ชั้นสำหรับผู้ใช้ เป็นปัญหาที่ห้องสมุดต่าง ๆ มักประสบอยู่เสมอ ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งห้องสมุดที่ให้บริการหนังสือในระบบชั้นเปิด (open shelf) ที่ผู้ใช้ห้องสมุดทุกคนสามารถเข้าถึงและนำหนังสือไปใช้ไต่คlookเวลา ในสภาพการณ์เช่นนี้ หนังสือจึงมีโอกาที่จะกระจายไปอยู่ตามที่ต่าง ๆ ภายในห้องสมุด ไต่คlook ชั้นพักหนังสือ บริเวณเคาน์เตอร์บริการ จ่าย-รับ โต๊ะอ่านหนังสือ ฯลฯ ไต่คlookเวลาเช่นกัน นอกเหนือจากนี้การที่หาน้ำหนังสือไม่พบ อาจเนื่องมาจากหนังสือนั้นสูญหายไปจากห้องสมุดแล้วก็ไต่คlookเช่นกัน

การที่ผู้ใช้ห้องสมุดหาน้ำหนังสือไม่พบไม่ว่าจะเป็นกรณีใดก็ตาม ล้วนก่อให้เกิดผลเสียโดยตรงต่อผู้ใช้ห้องสมุด และห้องสมุดเอง เพราะอย่างน้อยที่สุดก็คือ จะขาดความศรัทธาและความเชื่อมั่น และยิ่งถ้าน้ำหนังสือสูญหายไปอย่างแน่นอนแล้ว บอหมหมายถึงการใช้จ่ายงบประมาณค่าน้ำหนังสือทดแทน รวมทั้งค่าดำเนินการทางเทคนิคสำหรับน้ำหนังสือใหม่ด้วย

เมื่อเกิดกรณีหาน้ำหนังสือไม่พบหรือสูญหายไป ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่ที่เกี่ยวข้องก็ต้องคิดหาวิธีการป้องกันในการกระทำดังกล่าว ประเด็นปัญหาน้ำนำมาพิจารณาอยู่เสมอ ก็คือ ห้องสมุดจะสามารถลดความรุนแรงของปัญหาลงไต่คlookอย่างไร และการแก้ไขโดยวิธีใดที่จะสามารถสร้างประสิทธิภาพให้มากที่สุด โดยทั่วไปห้องสมุดต่าง ๆ มักจะใช้วิธีให้บุคลากรตรวจที่ประตูทางออกเพื่อเป็นการป้องกันมิให้มีน้ำหนังสือออกไปไต่คlookที่ไม่ไต่คlookชันตอนการยืมที่ถูกต้อง แต่วิธีดังกล่าวถือว่าเป็นวิธีที่ไม่มีประสิทธิภาพ

(Scott. 1985 : 7) เนื่องจากบุคคลจะมีอารมณ์ ความเฉื่อย และความประมาทมาเกี่ยวข้องทำให้เกิดความไม่แน่นอนในการปฏิบัติหน้าที่ ปัจจุบันห้องสมุดในต่างประเทศ ไต่คlookนำเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาใช้ในการตรวจสอบ ซึ่งนอกจากจะ

มีราคาแพงในการจัดหาแล้ว ยังมีค่าดำเนินการที่ค่อนข้างสูงมากอีกด้วย นอกจากนี้ ยังมีจุดอ่อนในแง่ที่ไม่สามารถไขว่คว้ากับขโมยมีอาชีฟ หรือบุคลากรในหอสมุดควย และจากการศึกษายังพบอีกว่า การนำเครื่องอิเล็กทรอนิกส์เข้ามาใช้เป็นสาเหตุหนึ่ง ที่ทำให้มีการคัดลอกหนังสือและวารสารเพิ่มมากขึ้นควย (Lincoln and Lincoln 1980 125)

อย่างไรก็ตาม ถ้าหอสมุดมีบุคลากรที่มีความรับผิดชอบ มีความเสียสละ และมีความกระตือรือร้น จะมีส่วนช่วยในการป้องกันและแก้ปัญหาได้มาก แต่ทั้งนี้จะต้องกระทำในลักษณะที่เป็นขบวนการเชื่อมโยงกับมาตรการและนโยบายต่าง ๆ เป็นต้นว่า การใช้ระบบชั้นปิด หรือนโยบายจำกัดการยืม หรือการให้ความเอาใจใส่เป็นพิเศษต่อหนังสือที่มีลักษณะเสี่ยงต่อการถูกขโมยสูง หอสมุดจะต้องมีข้อมูลพื้นฐานในเรื่อง ประเภทและปริมาณของทรัพยากรหอสมุด รวมทั้งปริมาณการสำรวจพบและไม่พบหนังสือในหอสมุด เป็นต้น อันจะทำให้สามารถวินิจฉัยได้ว่า จำเป็นต้องใช้ระบบการป้องกัน หรือดำเนินนโยบายอย่างไรจึงจะเหมาะสมและสอดคล้องกับการบริการงบประมาณ บุคลากร และจำนวนหนังสือในหอสมุดให้มากที่สุด และใช้ได้ในระยะยาวที่สุดควย

สำหรับสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เป็นอีกหอสมุดหนึ่งที่ให้บริการในระบบชั้นเปิด และหากขอเท็จจริงดังกล่าวข้างตนพอจะอนุมานได้ว่า คงจะประสบปัญหาต่าง ๆ กันกล่าวเช่นกัน แต่ไม่อาจประเมินได้ว่ามีมากหรือน้อยเพียงไร เนื่องจากไม่มีข้อมูลใด ๆ เลย เพราะฉะนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งนอกจากจะทำให้ข้อมูลสำหรับการป้องกันที่เฉพาะเจาะจงแล้ว ข้อมูลที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนางานด้านต่าง ๆ ในสำนักหอสมุดกลางอีกด้วย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบ กับปริมาณในการยืมในหมวดนั้น ๆ
3. เพื่อหาร้อยละ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ทำให้ทราบลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. ทำให้ทราบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบ กับปริมาณในการยืมในหมวดนั้น ๆ
3. ทำให้ทราบการรายละเอียด ของจำนวนหนังสือที่นำออกให้บริการกับหนังสือที่สำรวจไม่พบ
4. ผลจากการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย และมาตรการในการจัดเก็บหนังสือและให้บริการที่เหมาะสมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ หนังสือในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่นำออกบริการตามรายชื่อหนังสือใหม่ของ ฝ่ายวิเคราะห์สนเทศ ทุกเดือนเป็นระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ และหนังสือแบบเรียน หนังสือดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 15,272 รายการ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการยืมรวบรวมจากสถิติการยืมประจำวันของฝ่าย

บริการสิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งแต่
เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นระยะเวลา 6 ปี

3 ตัวแปรที่ทางการศึกษา

3.1 ตัวแปรคน

3.1.1 ลักษณะหนังสือด้านต่าง ๆ ได้แก่

- ภาษา
- เนื้อหาของหนังสือ
- ราคา
- ปีที่พิมพ์
- ครั้งที่พิมพ์
- ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนของภาพประกอบ
- จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง
- จำนวนระบบต่อชื่อเรื่อง

3.1.2 ปริมาณการยืม

3.2 ตัวแปรตาม

3.2.1 ปริมาณของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

คานิยามศัพท์เฉพาะ

1. หนังสือที่สำรวจไม่พบ หมายถึง หนังสือที่ไม่อยู่บนชั้นหนังสือตาม
ตำแหน่งที่ควรอยู่ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยทำการสำรวจ คือ ชั้นหนังสือทั่วไปบนชั้นเปิด
ชั้นหนังสือจอง ชั้นหนังสือพิเศษ และชั้นหนังสืออ้างอิง หนังสือเหล่านี้เป็นหนังสือที่
สำรวจไม่พบอย่างแน่นอนขณะที่ทำการสำรวจ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ

1.1 หนังสือที่สำรวจไม่พบโดยปราศจากหลักฐานการยืมของห้องสมุด
ซึ่งเมื่อตรวจสอบจากแหล่งต่าง ๆ ภายในห้องสมุด 3 ครั้งแล้วไม่พบ และห้องสมุด
ไม่ได้จำหน่ายหนังสือนั้นออกด้วย

1.2 หนังสือที่สำรวจไม่พบ โดยมีหลักฐานการยืมแต่เป็นหนังสือค้างส่ง
เป็นเวลา 1 ปีขึ้นไป และมีหลักฐานว่าห้องสมุดทางถามแล้วอย่างน้อย 3 ครั้ง

1.3 หนังสือที่ซื้อเรื่องหนึ่งมีหลายระดับ และตรวจสอบพบว่าเหลืออยู่น้อยกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนที่ห้องสมุดมี ถือว่าเป็นหนังสือสำรวจไม่พบ

2 ลักษณะหนังสือ หมายถึง องค์ประกอบของหนังสือที่นำมาศึกษาในทางต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

2.1 ภาษา หมายถึง ภาษาที่ใช้ในการจัดพิมพ์เนื้อหาภายในเล่ม เป็นส่วนใหญ่ จำแนกเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ในกรณีที่หนังสือนั้น ๆ มีการจัดพิมพ์เป็น 2 ภาษา คือ ภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ จะจัดหนังสือนั้นเป็นประเภทที่จัดพิมพ์เป็นภาษาไทยแต่เพียงอย่างเดียว

2.2 เนื้อหาของหนังสือ หมายถึง การจำแนกเนื้อหาของหนังสือที่ศึกษาตามแผนการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของ คิวอี้ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 19 (Dewey. 1979 : 1574) โดยจะถือการแบ่งหมวดหมู่ครั้งที่ 1 ซึ่งปีทั้งหมด 10 หมวด และรวมทั้งหมวดนวนิยายเรื่องสั้น และหมวดหนังสือสำหรับเด็ก ดังรายละเอียดต่อไปนี้

000	หมวดเบ็ดเตล็ด
100	หมวดปรัชญา
200	หมวดศาสนา
300	หมวดสังคมศาสตร์
400	หมวดภาษาศาสตร์
500	หมวดวิทยาศาสตร์
600	หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์
700	หมวดศิลป์และการบันเทิง
800	หมวดวรรณคดี
900	หมวดประวัติศาสตร์
น + รส.	นวนิยายและเรื่องสั้น
E	หนังสือสำหรับเด็ก

2.3 ราคา หมายถึง ราคาของหนังสือตามที่ปรากฏในสมุดทะเบียนของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำแนกเป็นราคา

ของหนังสือภาษาต่างประเทศในที่มีจัดอันดับเป็นกลุ่ม 5 ระดับ คือ

2.3.1 ราคาของหนังสือภาษาไทย ปี 5 ระดับ

- ราคาตั้งแต่ 1 - 49 บาทต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 50 - 99 บาทต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 100 - 149 บาทต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 150 - 199 บาทต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 200 บาทขึ้นไป ต่อ 1 ระดับ

2.3.2 ราคาหนังสือภาษาต่างประเทศ มี 5 ระดับ

- ราคาตั้งแต่ 1 - 399 บาท ต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 400 - 699 บาท ต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 700 - 999 บาท ต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 1,000 - 1,299 บาท ต่อ 1 ระดับ
- ราคาตั้งแต่ 1,300 บาทขึ้นไป ต่อ 1 ระดับ

ถ้าหลักฐานของหนังสือเล่มใดในสมุดทะเบียนไม่ปรากฏราคา จะขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินราคหนังสือเล่มนั้น ๆ

2.4 ปีที่พิมพ์ หมายถึง ปีที่หนังสือได้รับการจัดพิมพ์ ซึ่งดูได้จากหน้าปกในของหนังสือ หรือหน้าลิขสิทธิ์ของหนังสือ ซึ่งกำหนดช่วงปีที่พิมพ์ ในการศึกษาครั้งนี้ ช่วงละ 5 ปี

2.5 ครั้งที่พิมพ์ (edition) หมายถึง การจัดพิมพ์ฉบับ
เขารูปเล่ม ครั้งหนึ่งออกมาเป็นฉบับพิมพ์ จากนั้นเป็น

2.5.1 หนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก

2.5.2 หนังสือที่พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป ซึ่งการจัดพิมพ์ในกรณี
หลังนี้จะคงมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงในลักษณะที่ทำให้เนื้อเรื่องถูกต้องขึ้น ทันสมัยและ
สมบูรณ์ขึ้น สำหรับหนังสือที่มีการจัดพิมพ์ขึ้นใหม่ โดยไม่ได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้ถือว่า
เป็นการจัดพิมพ์ครั้งแรก

2.6 ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ หมายถึง ลักษณะ

การจัดพิมพ์ภาพ ทั้งภาพสีและภาพขาว-ดำประกอบเรื่องราวในหนังสือ ในที่นี้จำแนกเป็น 2 กลุ่ม คือ

2.6.1 หนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเล่ม

2.6.2 หนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ มากกว่า 1 ใน 3 ของเล่มและมีภาพประกอบเป็นภาพสี หรือภาพประกอบที่มีการจัดพิมพ์เป็นลักษณะพิเศษ เช่น ภาพเชิงซ้อนที่จัดพิมพ์ลายเส้นบนแผ่นพลาสติกใสรวมอยู่ด้วย สำหรับหนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเล่มแต่มีภาพประกอบสีรวมอยู่ด้วย ให้จัดอยู่ในประเภทนี้ด้วย

2.7 จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง หมายถึง หนังสือชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ มีความยาวในการจัดพิมพ์เป็นจำนวนกี่เล่ม ซึ่งจะแบ่งเป็น

2.7.1 หนังสือที่พิมพ์เล่มเดียวจบ

2.7.2 หนังสือที่พิมพ์มากกว่าเล่มเดียวจบ

2.8 จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง หมายถึง หนังสือชื่อเรื่องหนึ่ง ๆ ที่มีการจัดทำบริการในหอสมุดจำนวนกี่ระดับต่อหนึ่งชื่อเรื่อง ซึ่งจะแบ่งเป็น 4 ระดับ คือ

2.8.1 จำนวน 1 ระดับต่อชื่อเรื่อง

2.8.2 จำนวน 2 - 3 ระดับต่อชื่อเรื่อง

2.8.3 จำนวน 4 - 5 ระดับต่อชื่อเรื่อง

2.8.4 จำนวน 6 ระดับขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง

3. ปริมาณการยืม หมายถึง สถิติการยืมหนังสือออกนอกห้องสมุดของฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ซึ่งจัดบันทึกไว้เป็นรายวัน ในช่วงระยะเวลา 6 ปี (เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 - เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528) ซึ่งจำแนกตามแผนการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของดิวอี้ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 19 จะถือการแบ่งหมวดหมู่ครั้งที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 10 หมวด และรวมทั้งหมวดนวนิยายเรื่องสั้น และหมวดหนังสือสำหรับเด็ก

บทที่ 2

เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาคนกว่า

ในห้องสมุดที่ให้บริการหนังสือในระบบชั้นเปิด (open shelf) มักจะประสบกับปัญหาหนังสือไม่อยู่บนชั้นอยู่เสมอ ลักษณะที่หนังสือหายไปจากชั้นนั้นมีไป 2 ลักษณะ คือ

1. ลักษณะที่ห้องสมุดไม่ไ้สูญเสียหนังสือไปอย่างถาวร ผู้ใช้ห้องสมุดยังมีโอกาสที่จะได้ใช้ข้อมูลจากหนังสือ นั้น ๆ อีก หนังสือที่ไม่อยู่บนชั้นในลักษณะนี้อาจเป็นเพราะ

- 1.1 หนังสือจัดเรียงอยู่ผิดที่
- 1.2 หนังสือกำลังอยู่ในระหว่างการไ้ภายในห้องสมุด
- 1.3 หนังสือกำลังอยู่ในขั้นตอนของการขึ้นชั้นหนังสือ
- 1.4 หนังสือกำลังอยู่ในขั้นตอนการซ่อมแซมไ้ให้อยู่ในสภาพพร้อมที่จะไ้
- 1.5 หนังสือกำลังอยู่ในขั้นตอนของการแก้ไขข้อผิดพลาดจากงานเทคนิค
- 1.6 หนังสือนั้นถูกยืมไ้จากห้องสมุด

2. ลักษณะที่ห้องสมุดสูญเสียหนังสือไปอย่างถาวร ซึ่งกรณีดังกล่าว หนังสือจะมีลักษณะดังนี้ คือ

- 2.1 หนังสือที่ตรวจสอบหลักฐานการยืมออกนอกห้องสมุดหลาย ๆ ครั้งแล้วไปพบ
- 2.2 หนังสือที่ค้างส่งเป็นเวลา 1 ปีขึ้นไป และห้องสมุดได้ติดตามทวงถามอย่างน้อย 3 ครั้ง แต่ผู้ค้างส่งก็มิได้ติดต่อส่งคืนหรือชดไ้ค่าเสียหายแต่ประการใด (Moxley. 1984 19)

การที่หนังสือหายไปจากชั้นไ้ว่าจะเกิดจากลักษณะใดก็ตาม ย่อมสร้างความไม่พอใจให้กับผู้ใช้ที่หาหนังสือไม่พบบ่อยครั้ง อีกทั้งยังทำให้ห้องสมุดต้องเสียภาพพจน์ด้วย

และทางสมาคมต้องสูญเสียหนังสือไปอย่างถาวรด้วยแล้ว ความเสียหายที่เกิดขึ้น
จึงมีทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสมิท (Smith 1984 : 50) ได้สรุป
ผลเสียของการที่ห้องสมุดสูญเสียหนังสือไปทั้ง 2 ลักษณะ คือ

1. ความเสียหายทางตรง ได้แก่ ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่สามารถคำนวณ
ออกมาเป็นตัวเลขได้อย่างชัดเจน คือ

1.1 มูลค่าหนังสือที่จัดหาเข้ามาในครั้งแรก และการจัดหาทดแทน
เข้ามาในครั้งที่สอง

1.2 ค่าใช้จ่ายวัสดุในการจัดเตรียมหนังสือก่อนออกให้บริการ

1.3 ค่าตอบแทนบุคลากรที่ต้องปฏิบัติงานเทคนิคกับหนังสือที่หาย

2. ความเสียหายทางอ้อมนั้น เป็นความสูญเสียที่ไม่สามารถคำนวณออกมา
แสดงเป็นตัวเลขของค่าเสียหายได้ ซึ่งความเสียหายดังกล่าวมีดังนี้ คือ

2.1 ความเสียหายที่เกี่ยวกับภาพพจน์ของห้องสมุดในฐานะสถาบัน

2.2 ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับผู้ใช้น้ำห้องสมุด คือ ผู้ใช้เสียเวลาและ
ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ รวมถึงความตั้งใจที่จะค้นหาข้อมูลจากหนังสือเหล่านั้น และยังมีผล
ให้ผู้ใช้น้ำห้องสมุดขาดความเชื่อมั่นและความศรัทธาต่อระบบการจัดเก็บและการบริการ
ข้อมูลของห้องสมุด

2.3 ความเสียหายที่เกิดขึ้นกับบรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ห้องสมุด
ซึ่งพบว่า การที่ต้องเผชิญกับปัญหาที่ผู้ใช้น้ำห้องสมุดหาหนังสือไม่พบนั้น จะทำให้ขวัญและ
กำลังใจในการปฏิบัติงานตกลง (Cronin 1984 : 49) การที่ต้องเสีย
เวลาในการปฏิบัติงานในการจัดหาถึง 2 ครั้ง และความยุ่งยากของปัญหาจะเพิ่มขึ้น
อีกมาก ถ้าสำนักพิมพ์นั้น ๆ ยกเลิกการพิมพ์ไปแล้ว (out of print) ซึ่ง
ห้องสมุดจะไม่อาจสนองตอบความต้องการของผู้ใช้ได้

อย่างไรก็ตามเมื่อเกิดกรณีหนังสือในห้องสมุดสูญหายไป หากพิจารณาในแง่
ของความเป็นจริงแล้ว การสูญหายดังกล่าวเป็นการสูญเสียโดยรวมของสังคมไม่ใช่
เฉพาะผู้เกี่ยวข้องกับกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เนื่องจากค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทุกอย่างใน
ห้องสมุดล้วนได้มาจากภาษีที่เก็บจากประชาชนในสังคมนั้นเอง

ระบบการรักษาความปลอดภัยของห้องสมุด การป้องกันการใช้วัสดุ

การป้องกันมิให้เกิดหนังสือหายในห้องสมุด เป็นสิ่งที่สุกวิสัยที่จะกระทำได้ การที่ห้องสมุดในต่างประเทศ มักจะนิยมใช้เครื่องป้องกันขโมยด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เป็นจำนวนมาก ทำให้บริษัทต่าง ๆ พยายามปรับปรุงระบบของเครื่องป้องกันการใช้วัสดุให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากการวิจัยของ บาห์ร์ (Bahr. 1978 . 109) เกี่ยวกับการใช้เครื่องป้องกันขโมยด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ แบบต่าง ๆ ในห้องสมุด พบว่า ห้องสมุดในสหรัฐอเมริกา 82 แห่ง ที่ใช้ระบบการรักษาความปลอดภัยโดยใช้เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ สามารถลดอัตราการหายของหนังสือไปได้ ร้อยละ 70 - 95

ระบบการป้องกันขโมยด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์นั้น ทุกระบบจะมีแถบโลหะที่เป็นตัวจับขโมย (detector tag) กล่าวคือ มีแถบที่เป็นตัวไวต่อการสัมผัสที่ใช้ติดกับวัสดุ และจะต้องทำให้ไม่มีปฏิกิริยากับเครื่อง ถ้าหากหนังสือนั้นผ่านการบีบที่ถูกคองแล้ว นอกจากนั้นทุกระบบจะมีฉากที่เรียกว่า sensing screen ซึ่งเป็นอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ หรือแม่เหล็กไฟฟ้าที่จะเป็นตัวตรวจจับซึ่งจะสัมผัสกับแถบที่ติดอยู่กับวัสดุ ในกรณีที่ผู้ยืมหนังสือออกไปโดยไม่ไต่ขโมย เมื่อเดินผ่าน sensing screen ก็จะทำให้เกิดสัญญาณขึ้น (Knight. 1978 . 231)

เทคโนโลยีที่พัฒนาขึ้นและนำมาใช้ในงานห้องสมุดนี้ วัตถุประสงค์หลักแล้วไม่ใช่มีไว้ เพื่อการจับขโมย แต่เพื่อตรวจสอบผู้ยืมหนังสือออกไปจากห้องสมุดโดยที่ไม่ไต่ผ่านการบีบที่ถูกคองเท่านั้น การทำงานของเครื่อง ๆ ไม่สามารถป้องกันขโมยมืออาชีพและบุคลากรในห้องสมุดเองได้ (Larsen 1984 . 220) นอกจากนี้ ลินคอล์น และลินคอล์น (Lincoln and Lincoln 1980 : 130) พบว่าการติดตั้งเครื่องป้องกันขโมยด้วยเครื่องอิเล็กทรอนิกส์ แม้จะช่วยลดปัญหาในเรื่องหนังสือหายได้ แต่กลับมีผลทำให้อัตราการคัด ถิ่นหนังสือเพิ่มมากขึ้น

ดังนั้น ห้องสมุดที่ระดมเครื่องป้องกันขโมยด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เข้ามาติดตั้งในห้องสมุด ควรจะได้มีการศึกษาในเรื่องราคาและความคุ้มค่า (Cost and benefit) เนื่องจากเครื่องมือที่จะนำมาติดตั้งนอกจากจะมีราคาแพงแล้ว ค่าบำรุงรักษา ตลอดจนค่าดำเนินการยังเป็นจำนวนเงินที่สูงมากอีกด้วย จากการศึกษาของ

กริฟฟิท (Griffith 1978 : 227) พบว่าถ้ำของสมุทมีอัตราหนังสือหาย
อยู่ระหว่าง 450 - 500 เล่มต่อปี สมควรที่จะติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย
เครื่องอิเล็กทรอนิกส์ได้แล้ว ทั่วความสูญเสียอยู่ในระดับ 600 เล่มต่อปี สมควรอย่างยิ่ง
ที่จะต้องติดตั้งระบบรักษาความปลอดภัย

ห้องสมุดในทุกวันนี้จึงไม่เพียงแต่จะปฏิบัติงานพัฒนาผลผลิตออกมาเท่านั้น
ในขณะเดียวกันต้องคำนึงถึงการ รักษาความปลอดภัยของทรัพยากรในห้องสมุดด้วย
ห้องสมุดจึงต้องมีการกำหนดแผน วางนโยบายระยะยาวโดยคำนึงถึงเปลี่ยนแปลง
ของเทคโนโลยีที่เจริญรุดหน้าไปอย่างรวดเร็วในการเลือกระบบเครื่องป้องกันขโมย
อิเล็กทรอนิกส์เข้ามาติดตั้งในห้องสมุด เพื่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานและเพื่อการ
ใช้เงินทุนอย่างคุ้มค่าด้วย

ลินคอล์น (Lincoln 1984 : 74) ได้พบว่า ห้องสมุดส่วนใหญ่
ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการวางแผนระยะยาว กำหนดนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับเรื่อง
การรักษาความปลอดภัย ห้องสมุดร้อยละ 15 ใช้จ่ายเงินในเรื่องเกี่ยวกับการป้องกัน
อาชญากรรมในห้องสมุดเพียง 250 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ และมีห้องสมุดเพียงร้อยละ 3
ที่ใช้งบประมาณค่านี้ไปถึง 10,000 เหรียญดอลลาร์สหรัฐ ส่วนรูปแบบในการป้องกัน
วัสดุที่มีอัตราเสี่ยงในการหายสูงที่ง่ายและถูก คือ การนำไปจัดเก็บไว้ในห้องที่ปิดด้วย
กุญแจต่างหาก ซึ่งห้องสมุดถึงร้อยละ 37 ใช้วิธีนี้ และการใช้โทรทัศน์วงจรปิดเป็นวิธี
ที่ห้องสมุดเพียงร้อยละ 1.3 ของกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจากห้องสมุดประชาชนทั้ง 50 รัฐ
ของสหรัฐอเมริกา

รูปแบบของการคำนวณความสูญเสียของหนังสือ

วิธีการที่เก่าแก่และดีที่สุดในการพิสูจน์ความเป็นเจ้าของหนังสือในครอบครอง
ของห้องสมุดที่ดีที่สุด คือการสำรวจหนังสือทั้งหมดในห้องสมุด (Walch. 1977
102) นอกจากนี้การสำรวจ หนังสือยังมีประโยชน์ในด้านอื่น ๆ อีก ได้แก่

1. ช่วยจัดเตรียมชกบล้านหนังสือหาย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่องาน
จัดหาหนังสือมาแทนที่ การการบริหาร (งบประมาณ) และงานบริการ จำ - รับ
หนังสือ

2. หนังสือใดสูญหาย จะไล่ออกมาเรียงใหม่ให้ถูกต้อง
3. ช่วยแก้ไขปัญหาลูกของงานการ จำ - รับ ให้เป็นระเบียบขึ้นได้
4. ช่วยให้ทราบถึงหนังสือที่จำเป็นต้องเก็บรักษาเป็นพิเศษ
5. ช่วยในการตรวจสอบหนังสือที่ให้เลขหมู่ผิดหรือคัดปายผิด จะได้นำมา
แก้ไขใหม่ได้อย่างถูกต้อง

6. ช่วยให้ทราบว่าหนังสือใดควรที่จะจำหน่ายออกจากบัญชีใดบ้าง

7. ช่วยให้ทราบถึงหนังสือที่ชำรุดที่จะต้องส่งไปทำการซ่อมแซม

(Bahr. 1978 : 11)

ถึงแม้ว่างานการสำรวจหนังสือจะให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์แก่ห้องสมุดมาก
ไม่แต่เพียงจะรายงานจำนวนหนังสือที่หายไปจากห้องสมุดได้อย่างครบถ้วนดังที่กล่าวแล้ว
ข้างต้นนั้น แต่ในกรณีของสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ปัญหาที่ห้องสมุดไม่สามารถดำเนินการสำรวจหนังสือได้ เนื่องจากปัญหาค้าง ๆ ดังนี้

1. สิ่งพิมพ์มีจำนวนมาก

2. ห้องสมุดมีบุคลากรจำนวนน้อย การปฏิบัติงานสำรวจหนังสือย่อม
กระทบกระเทือนต่อการปฏิบัติงานประจำของห้องสมุด ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติงาน
สำรวจได้ หรือปฏิบัติได้ไม่เต็มที่

3. ห้องสมุดไม่มีเวลาว่างพอที่จะดำเนินการสำรวจหนังสือได้อย่างสมบูรณ์
การปิดบริการห้องสมุดทำให้ในระยะเวลานั้น ซึ่งทำให้ไม่มีเวลาเพียงพอที่จะสำรวจ
หนังสือทั้งหมดได้ (พุฒิสาร์ อัคระพุ 2525 : 105 - 106)

ห้องสมุดขนาดใหญ่ในต่างประเทศจึงพยายามหาวิธีการคำนวณหาอัตรา
ความสูญเสียที่มีประสิทธิภาพและให้ข้อมูลที่เชื่อถือได้ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย เพอร์ดู
(Purdue University Library) ได้ทดลองใช้วิธีการแจกแบบสอบถาม ให้
ผู้ใช้ห้องสมุดลงรายการหนังสือที่ตนหาไม่พบแล้วนำมาบอกให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดเพื่อ

จะนำรายชื่อนั้นไปค้นหาตามแหล่งต่าง ๆ ที่คาดว่าหนังสือ นั้น ๆ จะกระจายไปอยู่
วิธีการนี้ข้อมูลที่ได้มา มีความเชื่อมั่นได้น้อย และเป็นวิธีการที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้
เพราะข้อมูลที่ได้อาจจะผันแปรไปตามประสบการณ์ ในการใช้ห้องสมุดของผู้ตอบแบบ
สอบถามกลับ แต่การวิจัยประเภทนี้จะใช้ข้อมูลที่ช่วยได้คือในเรื่องการจัดหา คือหาให้
ทราบว่าผู้ใช้ส่วนมากที่ใช้ในห้องสมุดมีความต้องการในเรื่องใด และในเรื่องการ
บริการ ก็หาให้ทราบว่าผู้ใช้ประสบปัญหาอย่างไรบ้าง ในการที่หาหนังสือไม่พบ
ควยสาเหตุจากผู้ใช้ห้องสมุด หรือเป็นผลเนื่องมาจากการจัดเก็บของห้องสมุด

(Pinzelik. 1984 3)

นอกจากวิธีการดังกล่าวข้างต้น ห้องสมุดมหาวิทยาลัยเบล ไคน์ คอมพิวเตอร์
เข้ามาใช้ในการสำรวจหนังสือ โดยในคอมพิวเตอร์นำรายชื่อนี้หนังสือที่ไม่มีผู้ยืมหนังสือ
ออกไปนอกห้องสมุดเลย ย้อนหลังไป 10 ปี จากรายชื่อนี้หนังสือดังกล่าว บรรณาธิการ
จะนำหนังสือมาขึ้นชั้นหนังสือไว้ทางหาก รอเวลา 1 ปี ถ้าไม่มีผู้ใดมาขอใช้ให้จำหน่าย
หนังสือดังกล่าวออกไปได้ และสำหรับหนังสือที่ห้องสมุดมีรายชื่อนี้แต่ไม่มีผู้ยืมออกให้ตรวจสอบ
ที่ชั้นหนังสือควย ถ้าไม่พบหนังสือก็ให้ถือว่าหาย ถ้าเป็นหนังสือที่ยังมีการใช้ประโยชน์อยู่
ก็ให้จัดทำมาทดแทน วิธีการดังกล่าวนี้ให้ข้อมูลที่มีความเชื่อมั่นได้ มีประสิทธิภาพ
แต่ต้องอาศัยโปรแกรมจากเครื่องคอมพิวเตอร์ควย ซึ่งมีความยุ่งยากมาก (Haka
and Usry 1985 : 169 - 172)

เนื่องจากปัญหาที่ห้องสมุดไม่สามารถสำรวจหนังสือ แต่ห้องสมุดจำเป็นต้อง
จะคงไว้ข้อมูลในเรื่องหนังสือหาย เพื่อการตัดสินใจในการบริหาร การกำหนด
นโยบายและการจัดทางงบประมาณอีกทั้ง เพื่อศึกษาความคุ้มค่าในการจัดตั้งเครื่อง
อิเล็กทรอนิกส์ป้องกันขโมยเพื่อความปลอดภัยของทรัพยากร ห้องสมุดจึงพยายามพัฒนา
วิธีการการสำรวจหนังสือโดยห้องสมุดบางแห่งใช้วิธีการแบ่งหนังสือออกสำรวจเป็น
4 ส่วน แบ่งตามทุก ๆ ภาคฤดูร้อน ครั้งละ 1 ใน 4 ของชั้นหนังสือทั้งหมด

(Smith 1984 : 45)

ในปัจจุบันนี้หาวิธีการทางสถิติมาช่วยในการสำรวจหนังสือ ดังเช่นที่
Lewis Central High School ใช้วิธีแบ่งกลุ่มตัวอย่างเป็น 5 กลุ่ม

แต่ละกลุ่มมีจำนวน ร้อยละ 10 ของหนังสือที่จะทำการสำรวจ และเพิ่มขึ้นจนถึง ร้อยละ 50 ซึ่งพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ดีที่สุด คือ กลุ่มตัวอย่างขนาดร้อยละ 30 ของ จำนวนที่จะทำการสำรวจ ซึ่งทำให้ทราบค่าตัวเลขที่แน่นอนไม่เสียเวลาและจะเป็นวิธีการ ที่ไม่ยุ่งยากมากด้วย (Griffith 1978 . 226)

โดยอาศัยความคิดในเรื่องการสุ่มสำรวจข้างลี้ลับนี้ พินซีลิก (Pinzelik. 1984 . 7 - 8) ได้เสนอให้สำรวจหนังสือใหม่ทีละฉบับวิธีการในแต่ละปี ว่ายังคงเลื่อนบนชั้นจำนวนสักเท่าไร และกระจายไปอยู่ในห้องต่าง ๆ เป็นสัดส่วนกันอย่างไร วิธีนี้เป็นวิธีที่จะทำให้ห้องสมุดทราบความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนอัตราการหายของ หนังสือในแต่ละปี ข้อมูลดังกล่าวจะเป็นข้อมูลที่ทันสมัยที่ช่วยทดสอบในเรื่องความ ปลอดภัยของทรัพยากร (Collection) ในห้องสมุดได้อีกด้วย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

การศึกษาเรื่องการขโมยหนังสือในประเทศไทย เป็นการศึกษาสภาพการ คำนึงงานที่ทำให้เกิดการขโมยหนังสือในห้องสมุด อันจะเป็นแนวทางในการป้องกัน และสามารถปรับปรุงการดำเนินงานเพื่อลดการขโมยหนังสือได้ ผลการวิจัยที่ได้จากการ ศึกษาและเผยแพร่แล้ว คือ

ในปี พ.ศ. 2523 สุพร พิริยะไพโรจน์ (สุพร พิริยะไพโรจน์ 2523 105) ได้ศึกษาสภาพการดำเนินงานที่ทำให้เกิดการขโมยหนังสือในห้องสมุดวิทยาด้าน เทคโนโลยี และอาชีวศึกษา พบว่า ปัจจัยสำคัญที่เป็นผลให้เกิดการขโมยหนังสือ ได้แก่

1. ความหละหลวมของบุคลากรห้องสมุด
2. ระเบียบการใช้ห้องสมุดที่ไม่รัดกุม ไม่มีกฎระเบียบที่เป็นลายลักษณ์อักษร
3. ไม่มีการประชุมพิเศษการใช้ห้องสมุดแก่นักศึกษาใหม่
4. บรรณารักษ์ และเจ้าหน้าที่ ไม่สร้างความสัมพันธ์อันดีกับผู้ใช้ห้องสมุด เช่น ให้บริการไม่ดี ไม่เต็มใจ
5. เชนงวดในการยืม และการปรับหนักเกินไป

6. การไว้วางใจพนักงานหรือนักศึกษาช่วยงานมากเกินไปบางทีก็มีผลเสีย
7. การไม่หยิบหนังสือบางประเภท ทำให้นักศึกษาหาทางขโมยออกไป
8. ระยะเวลาให้ยืมน้อยไป
9. การที่อาจารย์สั่งให้ทารายงาน
10. หนังสือห้องสมุดไม่พอเพียงกับจำนวนผู้ใช้
11. หนังสือเล่มนั้น ๆ ไม่มีขายในท้องตลาด
12. หนังสือมีการใช้มากยืมลวาก จึงใช้วิธีขโมย
13. ความเห็นแก่ตัวของผู้ใช้ห้องสมุด หรือเห็นเป็นเรื่องสนุกในการขโมยหนังสือ ตลอดจนอยากลองก็กับเจ้าหน้าที่เฝ้าประตู
14. อาจารย์ใช้หนังสือเล่มที่มีในห้องสมุดไปสอนนักศึกษา
15. ขาดการประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้ใช้บริการกับผู้บริหาร
16. นิสัยเฉพาะตัว

งานวิจัยในต่างประเทศ

การศึกษาเกี่ยวกับความปลอดภัยของทรัพยากรห้องสมุดในต่างประเทศนั้น เป็นเรื่องที่ได้รับการสนใจมาก จะเห็นได้ว่า ในปี ค.ศ. 1969 มีบทความเกี่ยวกับการขโมยหนังสือตีพิมพ์ลงใน *Library Journal* ถึง 43 บทความ และในปัจจุบันมีวารสารที่เน้นเฉพาะบทความและผลงานวิจัยเกี่ยวกับความปลอดภัยของทรัพยากรในห้องสมุดต่าง ๆ โดยกล่าวถึงสาเหตุตลอดถึงการป้องกันในรูปแบบต่าง ๆ นั่นคือวารสาร *Library and Archival Security* ซึ่งบทความจะผลการศึกษาที่ตีพิมพ์ในวารสารดังกล่าวช่วยให้ห้องสมุดสามารถนำมาเป็นแบบอย่าง และประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพและสถานการณ์ของห้องสมุดนั้น ๆ ดังเช่น ในปี ค.ศ. 1984 (Larsen : 219) ได้เสนอปัจจัยต่าง ๆ 5 ประการ ที่ทำให้อัตราการขโมยหนังสือในห้องสมุดสูงขึ้น ได้แก่

1. ปัจจัยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุด

การดำเนินงานของห้องสมุดมีส่วนที่ช่วยให้เกิดการขโมยหนังสือได้ คือ

- 1.1 จำนวนหนังสือในแต่ละห้องเรื่องไปเพื่อ
 - 1.2 ความเข้มงวดของร. เป็นการ จ่าย - รับ
 - 1.3 อัตราค่าปรับสูงมาก
 - 1.4 นโยบายในการจัดหาที่ไม่ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ส่วนใหญ่
- จึงทำให้หนังสือที่ต้องการสำหรับคนกลุ่มใหม่มีน้อยเกินไป
- 1.5 ค่าใช้จ่ายในการใช้เครื่องฉายเอกสารรวมถึงจำนวนเครื่อง ฯ
- ที่ทำให้ผู้ใช้ไม่พึงพอใจ

2. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบรรยากาศทางวิชาการ

- 2.1 การแข่งขันเพื่อให้ผลการเรียนดีกว่าเพื่อนร่วมชั้น
- 2.2 การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดในเวลาจำกัดแต่มีจำนวนผู้ใช้มาก
- 2.3 การให้เสรีภาพในการเข้าถึงแต่ไม่ได้รับอนุญาตให้ยืม

3. ปัจจัยที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพส่วนบุคคล

- 3.1 ความเป็นคนมีนิสัยรักขโมย
- 3.2 เพื่อสนองความรู้สึกภายในของตนเอง

4. ปัจจัยที่เกี่ยวกับการประกอบอาชีพอาชญากรรมของขโมยมืออาชีพ

- 4.1 มีการวางแผนไตร่ตรองไวล่วงหน้า
- 4.2 ไม่ใช่พฤติกรรมที่เป็นโดยนัย

5. ปัจจัยที่เกี่ยวกับความกดดันทางสังคมและจิตใจ

- 5.1 มีเงินไม่พอที่จะซื้อหนังสือที่ต้องการ
- 5.2 มีความรู้สึกต่อต้านต่อระบบของการ
- 5.3 เป็นพวกต่อต้านสังคม
- 5.4 มีความกดดันในกลุ่มเพื่อน

เมื่อมีข่าวการขโมยหนังสือในห้องสมุดเกิดขึ้น คนในสังคมมักจะคิดว่าเป็นการกระทำของคนที่ไม่เห็นแก่ตัว และจะคอยหาบทลงโทษที่รุนแรงมาลงโทษให้สาสมกับความผิด แค่อัมบราฮัมเซน (Abrahamsen, 1970 . 102 citing Kirkpatrick, 1984 . 21) ได้กล่าวไว้ สาเหตุของอาชญากรรม ไม่ได้เกิด

จากปัจจัยหนึ่งปัจจัยเดียว ตัวแปรแต่ละตัวที่แตกต่างกันทั้งในค่าน ปริมาณและคุณภาพ เป็นสาเหตุรวมที่ก่อให้เกิดอาชญากรรมขึ้น ดังนั้น เมื่อพฤติกรรมของอาชญากรรม เป็นส่วนที่ประกอบกันขึ้นโดยปัจจัยต่าง ๆ หลายปัจจัยแล้ว การกระทำของอาชญากร ก็คือ ผลรวมของแนวโน้มในทางอาชญากรรมของบุคคลหนึ่ง รวมกับสถานการณ์ทั้งหมด ของเขาหรือความแรงต่อต้านทั้งหมดที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่ ซึ่งสามารถแสดงออกเป็นสูตร ได้ว่า

$$C = \frac{T + S}{R}$$

ในที่นี้ C = การกระทำของอาชญากร

T = ผลรวมของแนวโน้มในทางอาชญากรรมของบุคคลหนึ่ง

S = สถานการณ์ทั้งหมดของบุคคลนั้น ๆ

R = แรงต่อต้านทั้งหมดที่บุคคลนั้น ๆ มีอยู่

โครงสร้างของสังคมปัจจุบัน โดยเฉพาะสังคมเมืองนั้นกำหนดให้ ผู้ที่จะ ประสบความสำเร็จในชีวิตมีฐานะทางเศรษฐกิจที่มั่นคงได้รับการยอมรับจากสังคม การศึกษาจะเป็นหนทางที่พาไปบรรลุถึงเป้าหมายนั้นได้ และจะต้องเป็นผู้ที่มีผลการ เรียนที่ดีมากด้วย ดังนั้นในสถาบันการศึกษาจึงเกิดความกดดันจากบรรยากาศทาง วิชาการ จนเกิดความกลัวที่จะกระทำความผิดในการขโมยหนังสือไปใช้เป็นการ ส่วนตัว ในขณะที่เดียวกันก็จะเป็นการลดโอกาสในการที่ผู้อื่นจะไขประโยชน์จาก หนังสือเหล่านั้น ๆ ไปใช้ประกอบการเรียน โดยที่เป็นเช่นนี้จึงสามารถอธิบายได้ว่า ในเมื่อ ห่วงสมุดคณูญาติให้ยืมหนังสือออกไปใช้นอกห้องสมุดได้ ทำไมจึงมีผู้เสี่ยงที่จะนำออกไป จากห้องสมุดโดยที่ไม่ผ่านการยืมที่ถูกต้อง และทำไมกฎระเบียบที่มีบทลงโทษที่รุนแรง จึงไม่สามารถที่จะทำให้สังคมปราศจากการกระทำผิดได้ (Weiss, 1981 : 345)

ดังนั้นบุคคลดังกล่าวข้างต้นมีแรงจูงใจที่ไม่เหมือนกับขโมยมืออาชีพที่มีแรงจูงใจ ในการขโมยหนังสือที่มีราคาแพง หรือเป็นหนังสือหายากไม่มีในตลาดหนังสือ เพื่อ ต้องการเงิน แต่สำหรับผู้ที่ขโมยหนังสือด้วยแรงจูงใจที่มาจากความเห็นแก่ตัว

หนังสือที่พวกเขาต้องการจึง เป็นสิ่งที่พวกเขาใช้ประโยชน์ในการสร้างความสำเร็จให้กับชีวิตของพวกเขา และเป็นสิ่งเราที่จะช่วยลดโอกาสของผู้อื่นที่มีความต้องการเหมือน ๆ กัน

"นักภาษวิทยาเชื่อว่า คนช้วนั้นแม้ต้องการจะกระทำผิดแต่ถ้าเวลา สถานการณ์ โอกาสไม่เอื้ออำนวย พวกเขาที่จะไม่เสี่ยงที่จะไปถูกจับ และถนัดบ้างคนก็กระทำผิดได้ถ้าหากเวลา สถานการณ์ และโอกาสเอื้ออำนวย เสมือนเป็นการยั่วยู่ให้เขาทำผิดได้ (เสรีน ปุณณะหิตานนท์ ม.ป.ป. : 153) ถ้าภัยคุกคามการตั้งกล่าว หลงสมมุติจึงควรที่จะหาทางป้องกัน วางแผนและกำหนดมาตรการการสาารับป้องกันการกระทำผิด มากกว่าจะใช้ระเบียบที่เข้มงวด มีบทลงโทษที่รุนแรงเพื่เป็นการควบคุมมิให้เกิดการกระทำผิดขึ้นในหลงสมมุติ

จากการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศจะสรุปได้ว่า ปัญหาในเรื่องหนังสือหายของหลายสถาบัน เชื่อว่าอัตราการหายของหนังสือนั้นมีความสัมพันธ์กับความต้องการของผูู้ และประโยชน์ที่ผู้ใช้ต้องการจากหลงสมมุติ (Dessmaris 1982 : 395) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพร ศิริยะไพโรจน์ (สุพร ศิริยะไพโรจน์ 2523 : 11) ซึ่งพบว่าหนังสือหมวดที่มีปริมาณการยืมมากกับปริมาณหนังสือหายในหมวดนั้น ๆ มีความสัมพันธ์กัน ทั้งนี้เพราะจำนวนผูู้ยืมมีมากจึงมีการแข่งขัน แย่งใช้หนังสือในขณะที่จำนวนหนังสือมีตามตัวหรือมีจำนวนจำกัด และจะต้องมาส่งตามกำหนดเวลาประการหนึ่ง ทำให้ผูู้บางคนที่คิดถึงความสะดวกของตนเป็นที่ตั้ง และต้องการที่จะลดโอกาสของคนอื่นนำออกไปชน หรือขโมยไป นอกจากความต้องการใช้เพื่อการศึกษแล้ว จากการวิจัยของ ปารีส (Paris. 1980 : 34) ยังพบว่า ความสนใจในการอ่านของวัยและอายุ ยังมีส่วนสัมพันธ์ต่อการหายของหนังสือด้วย ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในระดับมัธยมหนังสือที่หายส่วนใหญ่ เป็นหนังสือเกี่ยวกับการกีฬา การติดยา เรื่องเกี่ยวกับเวทมนต์ เครื่องยนต์ เพศศึกษา และนิยายอ่านเล่นร่วมสมัยกัน ดังนั้นบรรณารักษ์หลงสมมุติจึงได้หาตารางหนังสือที่ปีศาจเสี่ยงการหายสูง เพื่อจะได้วางนโยบายในการจัดเก็บ และให้บริการที่ระมัดระวังเป็นพิเศษ ซึ่งวิธีการนี้ให้ยอดีมากในการลดอัตราการหายของหนังสือ และไม่เปิดโอกาสให้ผูู้ยืมหลงสมมุติกระทำผิดคหรัพย์สันซึ่งจะเป็น

ทรามาต่อไปในประวัติของตน (Lincoln. 1984 . 71) นอกจากแนวคิดนี้
 เรเนเกอร์ (Reneker. 1971 : 258 อ้างอิงจาก สุทร พริยะไพโรจน์
 2523 : 42) ซึ่งได้ทำการศึกษาการขโมยหนังสือในหอสมุดมหาวิทยาลัย ได้เสนอ
 แนวคิดไว้ ควรมีการตรวจสอบชนิดและเนื้อหาของวัสดุที่ถูกขโมยอย่างรอบคอบ จะได้
 ทราบความต้องการในการอ่านของนักศึกษา เหตุผลที่หนังสือถูกขโมยไป และหอสมุด
 นั้น ๆ ได้มีการจัดเตรียมบริการและวัสดุเพียงพอหรือไม่ ดังนั้นถ้าได้มีการศึกษาถึง
 ลักษณะของหนังสือที่หายไปจากหอสมุดจะช่วยให้เกิดประโยชน์แก่หน่วยงานที่จะสามารถ
 กำหนดนโยบายหรือมาตรการในการแก้ไขปัญหาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวอย่างมี
 เหตุผล และเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า แบ่งเป็นขั้นตอนดังนี้

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือ
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดการหาค่ากับข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ หนังสือในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่นำออกบริการตามรายชื่อหนังสือใหม่ ของฝ่ายวิเคราะห์สันเทศทุกเดือน เป็นระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2528 ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ และหนังสือแบบเรียน หนังสือดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 15,272 รายการ

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถิติการยืมรวบรวมจากสถิติการยืมประจำวันของฝ่าย บริการสิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งแต่ เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นระยะเวลา 6 ปี

2. การสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าได้แก่ แบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับ หนังสือซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทดลองสำรวจ แบบสำรวจดังกล่าวประกอบด้วย รายการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

แบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ

เลขเรียก หนังสือ	ผู้แต่ง ชื่อเรื่อง ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์	กรังที่ แหล่งสำรวจ	1	2	3
			ภาษา ☐ ไทย ☐ ต่างประเทศ	พิมพ์นอก ค้างส่ง	
ห้องสมุด ผู้ออกให้	ราคาหนังสือภาษาไทย ☐ 1 - 49 บาท	ชั้นหนังสือของ			
บริการ	☐ 50 - 99 บาท	ชั้นหนังสือพิเศษ			
เมื่อวันที่	☐ 100 - 149 บาท	ห้องขอม			
เดือน	☐ 150 - 199 บาท	แกไขงานเทคนิค			
พ.ศ.	☐ 200 บาท ขึ้นไป	โตะบุคลากร			
	ราคาหนังสือภาษาต่างประเทศ ☐ 1 - 399 บาท	จำแนกเอกสาร อื่น ๆ (ระบุ)			
	☐ 400 - 699 บาท	รวมจำนวนสำรวจพบ			
	☐ 700 - 999 บาท	จำนวนที่ห้องสมุดมี			
	☐ 1,000 - 1,299 บาท	สัดส่วน ☐ 1/3 - ไม่พบ			
	☐ 1,300 บาทขึ้นไป	☐ 2/3 - พบ			
	ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ				
	☐ ภาพขาวดำน้อยกว่า 1/3 ของเล่ม				
	☐ ภาพขาวดำประมาณ 1/3 หรือมากกว่าหรือภาพสีหรือภาพบนวัสดุพิเศษ				
	จำนวนเล่ม : ชื่อเรื่อง	จำนวนฉบับ : ชื่อเรื่อง			
	☐ เล่มเดี่ยวจบ	☐ 1 ฉบับ ชื่อเรื่อง			
	☐ มากกว่าเล่มเดี่ยวจบ	☐ 2-3 ฉบับ ชื่อเรื่อง			
		☐ 4-5 ฉบับ : ชื่อเรื่อง			
		☐ 6 ฉบับขึ้นไป : ชื่อเรื่อง			

3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.1 นำแบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ บันทึกรายการหนังสือใหม่ ที่สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มาออกบริการในระยะ เวลา 6 ปี (ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528) ซึ่งปีจำนวนทั้งสิ้น 15,272 รายการ

3.2 นำแบบสำรวจที่บันทึกรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือทั้งหมดไปสำรวจกับ หนังสือในห้องสมุด โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.2.1 การสำรวจหนังสือครั้งที่ 1 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการ สำนักหอสมุดกลาง นำผู้ช่วยผู้วิจัยซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ จำนวน 5 คน เขาสารวจหนังสือ ในระหว่างที่ห้องสมุดปิดบริการ คือตั้งแต่ เวลา 7.00 - 8.30 น. ในวันที่ 6 - 30 ตุลาคม พ.ศ. 2529 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่มหาวิทยาลัย ปิดภาค เรียนคน วิธีสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

3.2.1.1 นำแบบสำรวจหนังสือไปสำรวจกับเล่มหนังสือบนชั้น ถ้าหนังสือนั้นมีครบจำนวนที่ห้องสมุดมีหรือมีเกินครึ่งหนึ่งจะแยกแบบสำรวจ นับจำนวน และจดจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบหรือมีไม่ถึงครึ่งของจำนวนที่ห้องสมุดมีจะแยกไปดำเนินการต่อไปใน ข้อ 3.2.1.2

3.2.1.2 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.1 ไปตรวจสอบกับบัตรประจำหนังสือที่ฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ ถ้าพบจะแยกแบบสำรวจนับ จำนวนและจดจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ โดยแยกเป็น 2 ประเภท คือ แบบสำรวจหนังสือที่พบว่าอยู่ในสิทธิครอบครองของผู้มี และแบบสำรวจหนังสือที่พบว่า เป็นหนังสือค้างส่ง ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบในข้อนี้จะแยกไปดำเนินการต่อไปใน ข้อ 3.2.1.3

3.2.1.3 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.2 ไปตรวจสอบกับบัตรหนังสือจอง เมื่อพบว่าเป็นหนังสือจอง จะแยกแบบสำรวจนับจำนวน และจดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบใน ข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.1.4

3.2.1.4 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.3

ไปตรวจสอบกับบัตรหนังสือชั้นพิเศษ เมื่อพบว่าเป็นหนังสือชั้นพิเศษ จะแยกแบบสำรวจ นับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.1.5

3.2.1.5 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.4

ไปตรวจสอบกับหนังสือที่ห้องซ่อม ถ้าพบเล่มหนังสือว่ากำลังซ่อมแซม จะแยกแบบสำรวจ นับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ จะแยกแบบสำรวจนับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบในข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.1.6

3.2.1.6 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.5

ไปตรวจสอบกับหนังสือที่ฝ่ายวิเคราะห์และสนเทศ หากกลับมาแก้ไขข้อผิดพลาดในงานเทคนิค ถ้าพบเล่มหนังสือจะแยกแบบสำรวจ นับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบในข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.1.7

3.2.1.7 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.6

ไปตรวจสอบกับบัญชีรายวันหนังสือจำหน่ายออกของห้องสมุด ถ้าพบว่าเป็นหนังสือที่ห้องสมุดจำหน่ายออกไปแล้ว จะแยกแบบสำรวจนับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบในข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.1.8

3.2.1.8 นำแบบสำรวจที่สำรวจไม่พบในข้อ 3.2.1.7

ไปตรวจสอบกับหนังสือที่โต๊ะบุคลากรห้องสมุด เพื่อหาหนังสือที่อยู่ในครอบครองโดยที่ไม่ได้ผ่านการยืมที่ถูกต้อง เมื่อพบหนังสือจะแยกแบบสำรวจ นับจำนวนและจัดบันทึกจำนวนที่แสดงว่าเป็นหนังสือที่สำรวจพบ ส่วนแบบสำรวจหนังสือที่ไม่พบในข้อนี้ จะแยกไปดำเนินการต่อไปในข้อ 3.2.2

3.2.2 การสำรวจหนังสือครั้งที่ 2 ผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการสำนัก

หอสมุดกลาง นายช่วยผู้วิจัย จำนวน 4 คน เขาสำรวจหนังสือเพื่อติดตามหนังสือที่สำรวจไม่พบในครั้งที่ 1 ในระหว่างที่ห้องสมุดปิดบริการเช่นกัน คือตั้งแต่เวลา 7.00 - 8.30 น. ในวันที่ 10 - 23 มีนาคม พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่

มหาวิทยาลัยปทุมธานี วิทยาลัยการสำรวจและการเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำตามขั้นตอนการสำรวจในครั้งที่ 1 ยกเว้นที่ไม่ต้องสำรวจคือ การตรวจสอบกับบัตรหนังสือทางส่งและการตรวจสอบกับบัตรชั้นหนังสือพิเศษ และบัญชีรายชื่อหนังสือจำหน่ายออก

3.2.3 การสำรวจเพื่อติดตามผลครั้งสุดท้าย การสำรวจในครั้งนี้ ผู้วิจัยขออนุญาตผู้อำนวยการสำนักหอสมุดกลาง นายช่วยผู้วิจัยจำนวน 4 คน เขาสำรวจหนังสือเพื่อติดตามหนังสือที่สำรวจไม่พบในครั้งที่ 2 ในระหว่างที่ห้องสมุดปิดบริการเช่นกัน คือ ตั้งแต่เวลา 7.00 – 8.30 น. ในวันที่ 25 พฤษภาคม – 5 มิถุนายน พ.ศ. 2530 ซึ่งเป็นช่วงระยะเวลาที่มหาวิทยาลัยปทุมธานีเปิดภาคฤดูร้อน วิธีการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลกระทำตามขั้นตอนการสำรวจในครั้งที่ 2

แบบสำรวจของหนังสือที่ผู้วิจัยไม่สามารถสำรวจได้จากแหล่งต่าง ๆ ในหอสมุด หลังจากที่ได้ทำการสำรวจแล้วถึง 3 ครั้ง นับจำนวนได้ 1,017 เรื่อง ถ้านับเป็นจำนวนระบบได้ 3,157 ระบบ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ตามตัวแปรที่กำหนด

4 การจัดการทรัพยากรข้อมูล

ผลการสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือจำนวนทั้งสิ้น 15,272 รายการนำมาวิเคราะห์ดังนี้

4.1 แยกแบบสำรวจตามแหล่งที่สำรวจพบ วิเคราะห์ความถี่ตามแหล่งที่สำรวจพบ แปลงค่าความถี่เป็นอัตราส่วนร้อย

4.2 แยกแบบสำรวจหนังสือที่สำรวจไม่พบในที่ต่าง ๆ ตามขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล จำแนกความถี่ตามลักษณะหนังสือต่าง ๆ คือ

4.2.1 ภาษาในการจัดพิมพ์แยกเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

4.2.2 เนื้อหาของหนังสือจำแนกตามแผนการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ ฉบับพิมพ์ครั้งที่ 19 จะถือการแบ่งหมวดหมู่ครั้งที่ 1 ซึ่งมีทั้งหมด 10 หมวด และรวมทั้งหมวดนวนิยายเรื่องสั้น และหมวดหนังสือสำหรับเด็ก

4.2.3 ราคาของหนังสือ บันทึกค่าที่ปรากฏในสมุดทะเบียนของห้องสมุดกรณีหนังสือในสมุดทะเบียนไม่ปรากฏราคาจะให้ผู้ทรงคุณวุฒิประเมินราคา

จากนั้นจึงนำมาจัดอันดับเป็นกลุ่มราคา 5 ระดับ คือ

4.2.3.1 ราคาหนังสือภาษาไทย มี 5 ระดับ คือ

- ราคาตั้งแต่ 1 - 49 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 50 - 99 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 100 - 149 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 150 - 199 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 200 บาทขึ้นไป ต่อฉบับ

4.2.3.2 ราคาหนังสือภาษาต่างประเทศ มี 5 ระดับ

- ราคาตั้งแต่ 1 - 399 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 400 - 699 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 700 - 999 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 1,000 - 1,299 บาทต่อฉบับ
- ราคาตั้งแต่ 1,300 บาทขึ้นไป ต่อฉบับ

4.2.4 ปีที่พิมพ์ บันทึกตามปีที่หนังสือได้รับการจัดพิมพ์ ซึ่งดูได้จากหน้าปกในของหนังสือหรือหน้าลิขสิทธิ์ของหนังสือ ซึ่งกำหนดช่วงปีที่พิมพ์ในการกักขังครั้งนี้ ช่วงละ 5 ปี

4.2.5 ครั้งที่พิมพ์ จาแนกเป็นหนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก และหนังสือที่พิมพ์ครั้งที่ 2 ขึ้นไป

4.2.6 ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ จาแนกหนังสือออกเป็น 2 กลุ่ม ตามเกณฑ์ที่กำหนด คือ

4.2.6.1 หนังสือที่มีภาพประกอบขาว - ดำ น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเล่ม

4.2.6.2 หนังสือที่มีภาพประกอบขาว - ดำ มากกว่า 1 ใน 3 ของเล่ม และภาพประกอบเป็นภาพสี หรือภาพที่มีการจัดพิมพ์เป็นลักษณะพิเศษ เช่น ภาพเชิงซ้อนที่จัดพิมพ์ลายเส้นบนแผ่นพลาสติกใสรวมอยู่ด้วย สำหรับหนังสือที่มีภาพประกอบขาว - ดำ น้อยกว่า 1 ใน 3 ของเล่ม แต่มีภาพสีรวมอยู่ให้จัดอยู่ในประเภทนี้ด้วย

4.2.7 จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง ในที่นี้จำแนกเป็นหนังสือเล่มเดี่ยวจบ และหนังสือที่มากกว่าเล่มเดี่ยวจบ

4.2.8 จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง ในที่นี้จำแนกเป็น 4 ระดับ ดังนี้

4.2.8.1 จำนวน 1 ระดับ ต่อชื่อเรื่อง

4.2.8.2 จำนวน 2 - 3 ระดับต่อชื่อเรื่อง

4.2.8.3 จำนวน 4 - 5 ระดับต่อชื่อเรื่อง

4.2.8.4 จำนวน 6 ระดับขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง

4.3 แยกแบบสำรวจหนังสือที่สำรวจไม่พบในแหล่งต่าง ๆ ตามขั้นตอนการเก็บข้อมูล จำแนกความถี่ตามลักษณะหนังสือต่าง ๆ ตามข้อ 4.2 แปลงค่าความถี่ของลักษณะหนังสือในต่าง ๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละของจำนวนหนังสือที่นำออกสำรวจในแต่ละด้านของลักษณะหนังสือตามตัวแปรที่ทำการศึกษา

4.4 รวบรวมสถิติการป้อนประจำวันของฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นระยะเวลา 6 ปี จำแนกตามแผนการจัดหมวดหมู่ระบบทศนิยมของคิวอี้ นำมาทดสอบค่าความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณหนังสือที่สำรวจไม่พบ กับปริมาณการป้อนในหมวดนั้น ๆ โดยใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบอันดับ

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 หาการอยละของข้อมูล ใช้สูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น}}{\text{ความถี่ทั้งหมด}} \times 100$$

5.2 หากาสหสัมพันธ์แบบอันดับ (Rank correlation)

ใช้สูตร

$$r = 1 - \frac{6 \sum D^2}{N(N^2 - 1)}$$

เมื่อ N แทน จำนวนคู่ของข้อมูล

D แทน ผลต่างของอันดับที่ของข้อมูลแต่ละคู่

(วิเชียร เกตุสิงห์ 2521 : 34)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

P	แทน	กำลังสัมพันธ์แบบอันดับ
N	แทน	จำนวนหมวดหมู่ตามระบบทศนิยมของคิวอี้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง
D^2	แทน	ผลต่างของอันดับที่ของข้อมูลแต่ละคู่
000	แทน	หมวดเบ็ดเตล็ด
100	แทน	หมวดปรัชญา
200	แทน	หมวดศาสนา
300	แทน	หมวดสังคมศาสตร์
400	แทน	หมวดภาษาศาสตร์
500	แทน	หมวดวิทยาศาสตร์
600	แทน	หมวดวิทยาศาสตร์ประยุกต์
700	แทน	หมวดศิลป์และการบันเทิง
800	แทน	หมวดวรรณคดี
900	แทน	หมวดประวัติศาสตร์
n + รส	แทน	นวนิยายและเรื่องสั้น
E	แทน	หนังสือสำหรับเด็ก

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะนำเสนอตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนที่สำรวจไม่พบ

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

ตอนที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนระดับของหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบกับจำนวนระดับของปริมาณการยืมในหมวดนั้น ๆ

ตอนที่ 4 การกบฏของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนที่สำรวจไม่พบ

จากแบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับการสำรวจหนังสือจำนวน 15,272 รายการ ได้นำมาแจกแจงความถี่และวิเคราะห์หาค่าร้อยละของแหล่งที่สำรวจพบ และจำนวนที่สำรวจพบและไปพบ ดังแสดงไว้ในตาราง 1

ตาราง 1 แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนที่สำรวจไม่พบ

แหล่งที่สำรวจพบ	จำนวนชิ้นเรื่อง	ร้อยละ*
ชั้นหนังสือ	13,006	85.16
ยืมออก	63	0.41
ทางส่ง	22	0.14
ชั้นหนังสือจอง	79	0.52
ชั้นหนังสือพิเศษ	838	5.49
ห้องซ่อม	34	0.22
แก้ไขงานเทคนิค	99	0.65
จำหน่ายออก	35	0.23
โต๊ะบุคลากร	79	0.52
หนังสือที่สำรวจพบ	14,255	93.34
หนังสือที่สำรวจไม่พบ	1,017	6.66
รวมหนังสือที่นำมาสำรวจทั้งหมด	15,272	100.00

* การกบฏคิดมาจากจำนวนชิ้นเรื่องของหนังสือที่นำมาสำรวจทั้งหมด

จากตาราง 1 แสดงว่าหนังสือที่นำมาสำรวจนั้นสามารถพบได้ คิดเป็นร้อยละ 93.34 ที่สำรวจไม่พบคิดเป็นร้อยละ 6.66 แหล่งที่สำรวจพบส่วนใหญ่ (ร้อยละ 85.16) พบอยู่ที่ชั้นหนังสือ รองลงไปคือที่ชั้นหนังสือพิเศษ (ร้อยละ 5.49) แหล่งอื่น ๆ นอกนั้นสำรวจพบเป็นจำนวนน้อย

ตอนที่ 2 รายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

จากข้อมูลในแบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือที่นำมาวิเคราะห์เกี่ยวกับลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือภาษาไทย เนื้อหาของหนังสือ ราคา ปีที่พิมพ์ ครั้งที่พิมพ์ ลักษณะการจัดพิมพ์ และจำนวนภาพประกอบ จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง และจำนวนระบับต่อชื่อเรื่อง ดังแสดงในตาราง 2 - 8

ตาราง 2 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไมพบจำนวนบทความเนื้อหาและภาษาของหนังสือ

หมวด	ภาษา	หนังสือภาษาไทย			หนังสือภาษาต่างประเทศ			จำนวนรวม		
		จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไมพบ		จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไมพบ		จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไมพบ	
			ชื่อเรื่อง	ร้อยละ		ชื่อเรื่อง	ร้อยละ		ชื่อเรื่อง	ร้อยละ
000		454	44	9.69	525	42	8.00	979	86	8.78
100		317	30	9.46	328	15	4.57	645	45	6.98
200		298	28	9.40	77	3	3.90	375	31	8.27
300		2,099	197	9.39	2,211	83	3.75	4,310	280	6.50
400		262	29	11.07	477	26	5.45	739	55	7.44
500		586	61	10.41	1,054	92	8.73	1,640	153	9.33
600		1,119	54	4.83	1,119	97	8.67	2,238	151	6.75
700		392	32	8.16	586	48	8.19	978	80	8.18
800		326	20	6.13	212	4	1.89	538	24	4.46
900		758	23	3.03	630	19	3.02	1,388	42	3.03
นอก		544	37	6.80	73	3	4.11	617	40	6.48
รวม		406	4	0.99	419	26	6.21	825	30	3.64
รวม		7,561	559	7.39	7,711	458	5.94	15,272	1,017	6.66

* ค่าร้อยละของหนังสือที่สำรวจไมพบคิดมาจากจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่นำมาสำรวจจำนวนบทความและหมวดหมู่

จากตาราง 2 แสดงว่าหนังสือหมวด 500 มีปริมาณสัปดาห์การสำรวจ
ไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 9.33) และหนังสือหมวด 900 มีปริมาณสัปดาห์การสำรวจ
ไม่พบน้อยที่สุด (ร้อยละ 3.03)

เมื่อพิจารณาจากแนกตามภาษาของหนังสือ พบว่า หนังสือภาษาไทยในหมวด
400 มีปริมาณสัปดาห์การสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 11.07) และหนังสือภาษาไทย
ในหมวด 500 มีปริมาณสัปดาห์การสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 8.73)

ตาราง 3 จำนวนหัวเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจากแนกตามราคา

ราคานั่งลือ	จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ชื่อเรื่อง	ร้อยละ *
<u>ราคานั่งลือภาษาไทย</u>			
1 - 49 บาท	4,502	229	5.09
50 - 99 บาท	2,259	243	10.76
100 - 149 บาท	477	51	10.69
150 - 199 บาท	146	19	13.01
200 บาทขึ้นไป	177	17	9.60
รวม	7,561	559	7.39
<u>ราคานั่งลือภาษาต่างประเทศ</u>			
1 - 399 บาท	4,848	168	3.47
400 - 699 บาท	1,626	211	12.98
700 - 999 บาท	702	38	5.41
1,000 - 1,299 บาท	203	22	9.57
1,300 บาทขึ้นไป	305	19	6.23
รวม	7,711	458	5.94

* คำนวณร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิดมาจากจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือ
ที่นำมาสำรวจจำแนกตามระดับราคา

จากตาราง 3 แสดงว่าหนังสือภาษาไทยที่มีราคาในระหว่าง 150 – 199 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 13.01) ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศนั้นหนังสือที่มีราคาในระหว่าง 400 – 699 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 12.92)

ตาราง 4 จำนวนข้อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจากแนกตามปีที่พิมพ์

ปีที่พิมพ์	จำนวนสำรวจ (ข้อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ข้อเรื่อง	ร้อยละ*
ปีที่พิมพ์หนังสือภาษาไทย			
2524 - 2528	3,885	345	8.88
2519 - 2523	2,731	206	7.46
2514 - 2518	178	5	2.81
2509 - 2513	56	0	0.00
2504 - 2508	24	0	0.00
2499 - 2503	18	1	5.56
2494 - 2498	6	1	16.67
2489 - 2493	1	0	0.00
2484 - 2488	4	0	0.00
2479 - 2483	2	0	0.00
2474 - 2478	2	0	0.00
2469 - 2473	1	1	100.00
2464 - 2468	9	0	0.00
2459 - 2463	1	0	0.00
2454 - 2458	0	0	0.00
2459 - 2453	0	0	0.00
2444 - 2448	0	0	0.00
2439 - 2443	1	0	0.00
ม.ป.ป.	612	0	0.00
รวม	7,561	559	7.39

ตาราง 4 (ต่อ)

ปีที่พิมพ์	จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ชื่อเรื่อง	ร้อยละ*
ปีที่พิมพ์หนังสือภาษาต่างประเทศ			
1981 - 1985	2,347	156	6.65
1976 - 1980	2,536	218	6.17
1971 - 1975	1,102	62	5.63
1966 - 1970	423	13	3.07
1961 - 1965	123	4	3.25
1956 - 1960	70	2	2.86
1951 - 1955	10	0	0.00
1946 - 1950	8	0	0.00
1941 - 1945	4	0	0.00
1936 - 1940	3	0	0.00
1931 - 1935	4	0	0.00
1926 - 1930	2	0	0.00
1921 - 1925	0	0	0.00
1916 - 1920	1	0	0.00
1911 - 1915	1	0	0.00
1906 - 1910	1	0	0.00
n.d.	76	3	3.95
รวม	7,711	458	5.94

* หาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิวกจากจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่นำมา
สำรวจจากแนกตามปีที่พิมพ์

จากตาราง 4 แสดงว่าหนังสือภาษาไทยที่มีปีตีพิมพ์ ในระหว่าง พ.ศ. 2473 - 2469 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 100.00) ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศใน หนังสือที่มีปีตีพิมพ์ในระหว่าง ค.ศ. 1985 - 1981 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงที่สุด (ร้อยละ 6.65)

ตาราง 5 จำนวนข้อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจำแนกตามครั้งที่พิมพ์

ครั้งที่พิมพ์	จำนวนสำรวจ (ข้อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ข้อเรื่อง	ร้อยละ*
พิมพ์ครั้งแรก	13,805	886	6.42
พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป	1,467	131	8.93
รวม	15,272	1,017	6.66

* ค่าร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิดมาจากจำนวนข้อเรื่องของหนังสือที่นำมาสำรวจจำแนกตามครั้งที่พิมพ์

จากตาราง 5 แสดงว่าหนังสือที่พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 8.93) สูงกว่าหนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก ซึ่งมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 6.42)

ตาราง 6 จำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามลักษณะการจัดพิมพ์ และจำนวนภาพประกอบ

การจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ	จำนวนสำรวจ (ชื่อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ชื่อเรื่อง	ร้อยละ *
ภาพขาวน้อยกว่า 1/3 ของเล่ม	7,015	445	6.34
ภาพขาวค่าประมาณ 1/3 หรือมากกว่า หรือภาพสี หรือภาพบนวัสดุพิเศษ	8,257	572	6.93
รวม	15,272	1,017	6.66

* ค่าร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิดมาจากจำนวนชื่อเรื่องของหนังสือที่นำมาสำรวจจาแนกตามลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ

จากตาราง 6 แสดงว่าหนังสือที่มีภาพประกอบขาวค่าประมาณ 1/3 หรือมากกว่า หรือภาพสี หรือภาพวัสดุพิเศษ เช่น พลาสติกใส มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 6.93) สูงกว่าหนังสือที่มีภาพประกอบขาวน้อยกว่า 1/3 ของเล่ม ซึ่งมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 6.34)

ตาราง 7 จำนวนข้อร้องเรียนของหนังสือที่สำรวจไม่พบจากแนกตามจำนวนเล่ม
ต่อข้อร้อง

จำนวนเล่มต่อข้อร้อง	จำนวนสำรวจ (ข้อร้อง)	สำรวจไม่พบ	
		ข้อร้อง	ร้อยละ *
จำนวน 1 เล่มต่อข้อร้อง	12,972	796	6.14
จำนวน 2 เล่มขึ้นไปต่อข้อร้อง	2,300	211	9.12
รวม	15,272	1,017	6.66

* ค่าร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิดมาจากจำนวนข้อร้องเรียนของหนังสือ
ที่นำมาสำรวจจากแนกตามจำนวนเล่มต่อข้อร้อง

จากตาราง 7 แสดงว่าหนังสือที่มีจำนวน 2 เล่มขึ้นไปต่อข้อร้อง มี
ปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 9.12) สูงกว่าหนังสือที่มีจำนวน 1 เล่ม
ต่อข้อร้อง ซึ่งมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ (ร้อยละ 6.14)

ตาราง 8 จำนวนข้อเรื่องของหนังสือที่สำรวจไม่พบจาแนกตามจาแนก ะดับ
ข้อเรื่อง

จำนวนระดับข้อเรื่อง	จำนวนสำรวจ (ข้อเรื่อง)	สำรวจไม่พบ	
		ข้อเรื่อง	ร้อยละ
จำนวน 1 ระดับข้อเรื่อง	9,922	595	6.00
จำนวน 2-3 ระดับข้อเรื่อง	3,774	282	7.47
จำนวน 4-5 ระดับข้อเรื่อง	1,203	111	9.22
จำนวน 6 ระดับข้อเรื่อง	373	29	7.77
รวม	15,272	1,017	6.66

ค่าร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบคิดมาจากจำนวนข้อเรื่องของหนังสือ
ที่นำมาสำรวจจาแนกตามจำนวนระดับข้อเรื่อง

จากตาราง 8 แสดงว่าหนังสือที่มีจำนวน 4-5 ระดับข้อเรื่อง มีปริมาณ
สัดส่วนการสำรวจไม่พบ สูงที่สุด (ร้อยละ 9.22)

ตอนที่ 3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่
สำรวจไม่พบกับปริมาณการยืมในหมวดนั้น

จากสถิติการยืมประจำวันของฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ในระหว่างเดือนมกราคม พ.ศ. 2525
ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 รวบรวมและนำมาทดสอบความสัมพันธ์กับจำนวน
ระดับของหนังสือที่สำรวจไม่พบ โดยการหาค่าสหสัมพันธ์แบบอันดับ (P) ผลการ
วิเคราะห์ข้อมูลแสดงไว้ในตาราง 9

ตาราง 9 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนระดับของหนังสือในหมวดต่าง ๆ
ที่สำรวจไม่พบกับจำนวนระดับของการยืมในหมวดนั้น ๆ

หมวด	ปริมาณการยืม (ระดับ)	อันดับ	หนังสือที่สำรวจ ไม่พบ (ระดับ)	อันดับ	D	D ²
000	34,397	3	263	9	-6	36
100	86,151	8	223	5	3	9
200	24,570	2	180	3	-1	1
300	239,492	12	464	12	0	0
400	42,519	4	236	6	-2	4
500	107,685	11	433	11	0	0
600	88,628	9	376	10	-1	1
700	56,590	6	258	8	-2	4
800	50,021	5	119	1	4	16
900	95,322	10	251	7	3	9
น + รส	72,309	7	184	4	3	9
E	19,830	1	170	2	-1	1
N = 12						$\Sigma D^2 = 90$

$$P = 0.685$$

จากตาราง 9 แสดงว่าปริมาณการยืมมีค่าความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับปริมาณหนังสือที่สำรวจไม่พบ เท่ากับ 0.685 หมายความว่า การยืมหนังสือในหมวดต่าง ๆ กับหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันค่อนข้างสูง

ตอนที่ 4 การร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

ตาราง 10 การร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

หนังสือ ปริมาณ	ออกให้บริการ	จำนวนที่สำรวจ ไม่พบ	ร้อยละ
จำนวนชื่อเรื่อง	15,272	1,017	6.66
จำนวนระบับ	23,296	3,157	13.54

จากตาราง 10 หนังสือที่สำรวจไม่พบถ้าคิดเทียบจากจำนวนชื่อเรื่อง จะมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ คิดเป็นร้อยละ 6.66 แต่ถ้าคิดเทียบจากจำนวนระบับ จะมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ คิดเป็นร้อยละ 13.54 ทั้งนี้เพราะในการสำรวจหนังสือแต่ละชื่อเรื่องนั้น ถ้าสามารถสำรวจได้ว่าจำนวนระบับในแต่ละชื่อเรื่องนั้นยังพบได้ครั้งหนึ่งหรือมากกว่าจะถือว่าหนังสือชื่อเรื่องนั้น ๆ ยังสำรวจพบ แต่ถ้าชื่อเรื่องใดมีจำนวนระบับน้อยกว่าครั้งหนึ่ง จะถือว่าหนังสือนั้นสำรวจไม่พบ

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบ กับปริมาณในการยืมในหมวดนั้น ๆ
- 3 เพื่อหาการร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

แหล่งข้อมูลและกลุ่มตัวอย่าง

1. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ คือ หนังสือในสำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ที่นำออกบริการตามรายชื่อหนังสือใหม่ ของฝ่ายวิเคราะห์สนเทศทุกเดือน เป็นระยะเวลา 6 ปี ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ และหนังสือแบบเรียน ซึ่งหนังสือดังกล่าวมีจำนวนทั้งสิ้น 15,272 รายการ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับการยืมรวบรวมจากสถิติการยืมประจำวันของฝ่ายบริการ สิ่งพิมพ์ สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ตั้งแต่เดือน มกราคม พ.ศ. 2523 ถึง เดือนธันวาคม พ.ศ. 2528 เป็นระยะเวลา 6 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้ ได้แก่ แบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ปรากฏในแบบสำรวจรายละเอียดเกี่ยวกับหนังสือ จำนวน 15,272 รายการ มาวิเคราะห์ดังนี้
 - 1.1 แยกแยะความถี่ของแหล่งต่าง ๆ ที่สำรวจพบหนังสือโดยหาค่าร้อยละ ของแหล่งที่สำรวจพบ ว่าแนกตามหมวดหมู่ของหนังสือ
 - 1.2 แยกแยะความถี่ของภาษา โดยศึกษาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไปพบจำแนกเป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 - 1.3 แยกแยะความถี่ของหมวดหมู่หนังสือโดยศึกษาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไปพบจากจำนวนหนังสือที่นำมาสำรวจในแต่ละหมวด
 - 1.4 แยกแยะความถี่ของราคาหนังสือ โดยศึกษาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไปพบจากจำนวนหนังสือที่นำมาสำรวจจำแนกเป็นระดับราคาต่าง ๆ และแยกเป็นหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 - 1.5 แยกแยะความถี่ของปีที่พิมพ์ โดยศึกษาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไปพบจากจำนวนที่นำมาสำรวจในแต่ละช่วงปีที่จัดพิมพ์ขึ้นจำแนกเป็นหนังสือภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
 - 1.6 แยกแยะความถี่ของครั้งที่พิมพ์ โดยศึกษาร้อยละของหนังสือที่สำรวจไปพบจากจำนวนที่นำมาสำรวจ จำแนกเป็นพิมพ์ครั้งแรกและพิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป
 - 1.7 แยกแยะความถี่ของลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ โดยศึกษาร้อยละ ของหนังสือที่สำรวจไปพบจากจำนวน ที่นำมาสำรวจ จำแนกเป็นหนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ น้อยกว่า $1/3$ ของเล่ม และหนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ ประมาณ $1/3$ หรือมากกว่า หรือภาพสี หรือภาพบนวัสดุพิเศษ เช่น พลาสติกใส

1.8 แจกแจงความถี่ของหนังสือตามจำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง โดยคิดการร้อยละ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบจากจำนวนที่นำมาสำรวจ จำแนกเป็น 1 เล่มต่อชื่อเรื่อง และ 2 เล่มขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง

1.9 แจกแจงความถี่ของหนังสือตามจำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง โดยคิดการร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบจากจำนวนที่นำมาสำรวจ จำแนกเป็น 1 ระดับ, 2-3 ระดับ, 4-5 ระดับ และ 6 ระดับขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง

2. หากค่าความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนระดับของหนังสือในหมวดต่าง ๆ ที่สำรวจไม่พบกับปริมาณในการยืมในหมวดนั้น ๆ โดยใช้วิธีการหาสหสัมพันธ์แบบอันดับ

3. หากการร้อยละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ โดยแยกเป็นร้อยละของจำนวนชื่อเรื่อง ชื่อเรื่องที่สำรวจไปพบ และร้อยละของจำนวนระดับที่สำรวจไม่พบ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

1. แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนหนังสือที่สำรวจไม่พบ

จากหนังสือที่นำมาสำรวจทั้งหมด จำนวน 15,272 รายการนั้น สำรวจพบ 14,255 รายการ คิดเป็นร้อยละ 93.34 และสำรวจไม่พบคิดรายการเป็นร้อยละ 6.66

หนังสือที่สำรวจพบนั้นปรากฏว่าสำรวจพบบนชั้นหนังสือทั่วไปมากที่สุด คือ ร้อยละ 85.16 รองลงไปคือ สำรวจพบที่ชั้นหนังสือพิเศษ คือ ร้อยละ 5.49 ส่วนแหล่งอื่น ๆ นั้น เป็นแหล่งที่สำรวจไม่พบเป็นจำนวนน้อย

2. ลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

หนังสือที่สำรวจไม่พบ จำนวน 1,017 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.66 นั้น เมื่อพิจารณาลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือสรุปได้ดังนี้

2.1 ภาษาของหนังสือ พบว่า ปริมาณสัดส่วนของหนังสือที่สำรวจไม่พบที่เป็นภาษาไทย คิดเป็นร้อยละ 7.39 สูงกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศซึ่งมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบ ร้อยละ 5.94

2.2 เนื้อหาของหนังสือ พบว่า หมวด 500 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด (ร้อยละ 9.33) รองลงไปคือ หมวด 000 (ร้อยละ 8.78) หมวด 200 (ร้อยละ 8.27) ตามลำดับ

เมื่อจำแนกเป็นหนังสือภาษาไทย พบว่า หมวดที่มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด เป็นหมวด 400 (ร้อยละ 11.07) ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศปริมาณสัดส่วนที่ไม่พบสูงสุด คือ หมวด 500 (ร้อยละ 8.73)

2.3 ราคาของหนังสือ พบว่า หนังสือภาษาไทยที่มีราคาระหว่าง 150 - 199 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด (ร้อยละ 13.01) รองลงไป ก็คือ ราคา 50 - 99 บาท (ร้อยละ 10.76) และราคา 100 - 149 บาท (ร้อยละ 10.69) ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศที่มีราคาในระหว่าง 400 - 699 บาท มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด (ร้อยละ 12.98) รองลงไป คือ ราคาระหว่าง 1,000 - 1,299 บาท (ร้อยละ 9.57) และราคา 1,300 บาทขึ้นไป (ร้อยละ 6.23) ตามลำดับ

2.4 ปีที่พิมพ์ พบว่า หนังสือภาษาไทยที่พิมพ์ในปีระหว่าง พ.ศ. 2469 - 2473 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด (ร้อยละ 100.00) รองลงไปได้แก่ ปีที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2494 - 2498 (ร้อยละ 16.67) ปีที่พิมพ์ระหว่าง พ.ศ. 2524 - 2528 (ร้อยละ 8.88) ตามลำดับ ส่วนหนังสือภาษาต่างประเทศที่พิมพ์ในปีระหว่าง ค.ศ. 1981 - 1985 มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงสุด คือ (ร้อยละ 6.65) รองลงไปได้แก่ปีที่พิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1976 - 1980 (ร้อยละ 6.17) และปีที่พิมพ์ระหว่าง ค.ศ. 1971 - 1975 (ร้อยละ 5.63) ตามลำดับ

2.5 ครั้งที่พิมพ์ พบว่า หนังสือที่พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่า (ร้อยละ 8.93) หนังสือที่พิมพ์ครั้งแรก (ร้อยละ 6.42)

2.6 ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ พบว่า หนังสือที่มีภาพประกอบ ขาว - ดำ ประมาณ $1/3$ หรือมากกว่าในเล่มหรือมีภาพประกอบสี หรือมีภาพประกอบบนวิศุทัศน์ มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่า (ร้อยละ 6.93) หนังสือที่มีภาพประกอบน้อยกว่า $1/3$ ของเล่ม (ร้อยละ 6.34)

2.7 จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง พบว่า หนังสือที่มีจำนวน 2 เล่มขึ้นไปต่อชื่อเรื่อง มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่า (ร้อยละ 9.17) หนังสือที่มีจำนวน 1 เล่มต่อชื่อเรื่อง (ร้อยละ 6.14)

2.8 จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง พบว่า หนังสือที่มีจำนวน 4 - 5 ระดับต่อชื่อเรื่อง มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่า (ร้อยละ 9.22) หนังสือที่มีจำนวนระดับต่อชื่อเรื่องในระดับอื่น ๆ

3. การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ กับปริมาณการยืมในหมวดนั้น ๆ

การทดสอบ พบว่า ค่าความสัมพันธ์ของหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ กับปริมาณการยืมในหมวดนั้น ๆ มีค่า $P = 0.685$ ซึ่งหมายความว่า หนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการยืมหนังสือในหมวดนั้น ๆ ค่อนข้างสูง

4. จำนวนสถิติของหนังสือที่นำออกบริการกับหนังสือที่สำรวจไม่พบ เมื่อคิดเทียบสัดส่วนของหนังสือที่นำออกบริการ กับหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นจำนวนชื่อเรื่อง ได้ค่าเป็น ร้อยละ 6.66 แต่ถ้านำมาเทียบสัดส่วนหนังสือที่นำออกบริการ กับหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นจำนวนระดับสถิติ ได้ค่าเป็นร้อยละ 13.54

อภิปรายผล

ผลการศึกษาในครั้งนี้ สรุปได้ดังนี้

1. แหล่งที่สำรวจพบหนังสือและจำนวนหนังสือที่สำรวจไม่พบ

จากหนังสือที่นำมาสืบหาจำนวน 15,272 รายการ ในการติดตามหนังสือที่สำรวจไม่พบ ร้อยละ 93.34 นั้น ผู้วิจัยได้ติดตามสำรวจ 3 ครั้ง จึงสามารถพบหนังสือได้ในปริมาณสัดส่วนดังกล่าว และแหล่งที่สำรวจพบบางแห่งเป็นแหล่งที่ผู้ใช้ห้องสมุดทั่วไปไม่อาจทราบได้ว่า หนังสือที่ค้นหาไม่พบจะไปอยู่ในแหล่งนั้น เช่น ห้องสมุด การนำหนังสือไปแก๊งงานเทคนิคและโคะมูลากร เป็นต้น

2. ลักษณะต่าง ๆ ของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

หนังสือที่สำรวจไม่พบ จำนวน 1,017 รายการ คิดเป็นร้อยละ 6.66 นั้น เพื่อพิจารณาตัวแปร คือลักษณะหนังสือต่าง ๆ ของหนังสือสรุปได้ดังนี้

2.1 ภาษาของหนังสือ พบว่า จำนวนหนังสือภาษาไทยมีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ความต้องการในการใช้หนังสือภาษาไทยสูงกว่า ซึ่งจะเห็นได้จากสถิติการยืมของฝ่ายบริการสิ่งพิมพ์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 - 2526 พบว่าหนังสือภาษาไทยมีสถิติการยืมมากกว่าหนังสือภาษาต่างประเทศ ซึ่งความต้องการของผู้ใช้และประโยชน์ที่ผู้ใช้ต้องการจากห้องสมุดนั้น จากการศึกษาของเคสมาร์ตี (Desmarais, 1982 : 395) พบว่า มีความสัมพันธ์กับอัตราการขาดของหนังสือในห้องสมุด

2.2 เนื้อหาของหนังสือ พบว่า หนังสือในหมวดวิทยาศาสตร์มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือในหมวดอื่น ๆ อาจเป็นเพราะ หนังสือในหมวดดังกล่าวนี้ส่วนใหญ่มีราคาแพง ผู้ใช้จำเป็นต้องใช้เพื่อประกอบการเรียนการสอนมาก แต่ไม่อาจซื้อมาใช้ส่วนตัวได้ ต้องมาใช้บริการหนังสือของห้องสมุด จึงทำให้เกิดการแข่งขันที่จะใช้หนังสือในหมวดนี้มาก ซึ่งลาร์เซน (Larsen, 1984 : 219) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับความกดดันทางสังคมและจิตใจ ได้แก่ การมีเงินไม่พอที่จะซื้อ

หนังสือที่ต้องการ ประกอบกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศทางวิชาการ คือการแข่งขัน เพื่อให้มีผลการเรียนที่ดีกว่าเพื่อนร่วมชั้น มีผลทำให้อัตราการขอยืมหนังสือในหอสมุดสูงขึ้น

2.3 ราคาของหนังสือ พบว่า ปริมาณสัดส่วนของหนังสือภาษาไทย ที่สำรวจไปพบส่วนใหญ่อยู่ในระดับราคา 150 - 199 บาท ซึ่งจัดเป็นระดับราคาที่สูง เมื่อคิดจากอัตราเฉลี่ยของราคาหนังสือภาษาไทย ในอัตรา 60 บาทต่อเล่ม ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นราคาเฉลี่ยของหนังสือในระยะเวลาที่หาการศึกษาในครั้งนี้ (หลักเกณฑ์การคำนวณค่าหนังสือ/วารสาร 2527 . 1) จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นหนังสือภาษาไทยที่มีราคาแพง

สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ เป็นหนังสือในระดับราคา 400 - 699 บาท ซึ่งสูงกว่าอัตราเฉลี่ยของราคาหนังสือภาษาต่างประเทศ ในอัตรา 400 บาทต่อเล่ม ซึ่งอัตราดังกล่าวเป็นราคาเฉลี่ยจากหนังสือภาษาต่างประเทศในระยะเวลาที่หาการศึกษามาครั้งนี้ (หลักเกณฑ์การคำนวณค่าหนังสือ/วารสาร 2527 . 1) จึงอาจกล่าวได้เช่นกันว่าหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นหนังสือภาษาต่างประเทศที่มีราคาแพง

2.4 ปีที่พิมพ์ พบว่า หนังสือภาษาต่างประเทศที่สำรวจไม่พบเป็นหนังสือที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1981 - 1985 ใกล้เคียงร้อยละ 6.65 และเป็นหนังสือที่พิมพ์ในปีล่าสุดที่นำมาสำรวจ และจากตาราง 5 เป็นหนังสือที่พิมพ์ครั้งที่สองขึ้นไป จึงอาจกล่าวได้ว่าหนังสือที่สำรวจไม่พบเป็นหนังสือที่มีเนื้อหาที่ทันสมัย ได้รับการแก้ไขปรับปรุงให้มีคุณภาพดีมีการจัดพิมพ์ และปีที่ใหม่กว่า ลักษณะดังกล่าวนี้ โทมัส ฟูลเลอร์ (Library Security - an Overview. 1984 15) ได้กล่าวว่า ผู้ที่ขยืมหนังสือในหอสมุดส่วนใหญ่มักจะเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาดี เป็นผู้ที่มีราคาค่าของหนังสือ นั้น ๆ เป็นอย่างดี จึงมักจะพบว่าหนังสือที่เก่ามาก หนังสือหายาก หนังสือที่มีอยู่น้อยเป็นที่ต้องการของตลาดมาก หรือหนังสือที่พิมพ์ใหม่ล่าสุด หนังสือเหล่านี้จึงมีโอกาสนี้จะสูญหายมากกว่าหนังสืออื่น ๆ สอดคล้องกันกับข้อมูลจากฐานข้อมูล

BAMBAK (Bookline Alert Missing Books and Manuscripting)

ซึ่งรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับหนังสือที่หายไปจากห้องสมุดในต่างประเทศ (Leab and Leab 1984 : 75)

2.5 ลักษณะการจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบ พบว่า ปริมาณ สักส่วนหนังสือที่สำรวจไม่พบ เป็นหนังสือที่มีภาพประกอบขาวดำ ประมาณ 1/3 หรือ มากกว่า หรือหนังสือภาพประกอบเป็นภาพสี หรือมีการจัดพิมพ์เป็นลักษณะพิเศษ เช่น ภาพเชิงซ้อนที่จัดพิมพ์ลายเส้นบนแผ่นพลาสติกใส ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะ การจัดพิมพ์และจำนวนภาพประกอบมีผลต่อการสำรวจไม่พบ อาจเป็นเพราะว่า ภาพประกอบช่วยให้นหนังสือน่าสนใจ มีการจัดพิมพ์ที่ประณีต และมีราคาแพงจึงเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้สำรวจไม่พบ

2.6 จำนวนเล่มต่อชื่อเรื่อง พบว่าหนังสือจำนวน 2 เล่มขึ้นไปต่อ ชื่อเรื่อง เป็นหนังสือที่มีปริมาณสัดส่วนการสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือจำนวน 1 เล่ม ต่อชื่อเรื่อง ซึ่งหนังสือเหล่านี้มักจะเป็นหนังสือที่จัดพิมพ์ออกมาเป็นชุด (series) เช่น หนังสือสารานุกรมทั่วไป หรือเฉพาะสาขาวิชา ห้องสมุดมักจะวัดไว้เป็นหนังสือ อาจถึง จากคัมภีร์ในการใช้ภายในห้องสมุด ไม่นิยมนำออกให้ยืมออกไปชนกห้องสมุด ซึ่งลักษณะการทำให้เสรีภาพในการเข้าถึงหนังสือ แต่ไม่อนุญาตให้ยืมนั้น ลาร์เซน (Larsen . 1984 : 219) กล่าวว่ามียลต่อการทำให้ลดการขโมยหนังสือ ในห้องสมุดสูงขึ้น

2.7 จำนวนระดับต่อชื่อเรื่อง พบว่าหนังสือจำนวน 4 - 5 ระดับ ต่อชื่อเรื่อง มีปริมาณการสำรวจไม่พบสูงสุด ซึ่งการจัดหาจำนวนระดับระดับนี้ ห้องสมุด มักจะจัดหาให้กับหนังสือที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนโดยตรง เช่น ตำราทาง วิชาการ เพื่อประกอบการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นหนังสือที่ใช้ สูงกว่าหนังสืออื่น ๆ การที่หนังสือที่มีจำนวน 4 - 5 ระดับต่อ 1 ชื่อเรื่อง มีปริมาณ การสำรวจไม่พบสูงกว่าหนังสือที่มีจำนวนระดับต่อชื่อเรื่องระดับอื่น ๆ อาจแสดงได้ถึง

ความไม่เพียงพอในจำนวนระดับตัวชี้วัดเรื่องที่มีอยู่ ซึ่งลักษณะนี้ของสมาคมอาจความร่วมมือให้อาจารย์ผู้สอนวางรายชื่อนักหนังสือที่ต้องใช้ในการสอนพร้อมทั้งจำนวนผู้เรียนเพื่อหอสมุดจะได้มีการจัดไว้ชั้นหนังสือสำรอง เพื่อให้มีการกระจายในการใช้ได้อย่างทั่วถึงในกลุ่มผู้เรียน

กล่าวโดยสรุปหนังสือที่สำรวจไม่พบ อาจจะเป็นหนังสือวิทยาศาสตร์ที่จัดพิมพ์เป็นภาษาไทย มีราคาค่อนข้างแพง (ราคา 150 - 199 บาท) มีลักษณะการจัดพิมพ์จำนวนภาพประกอบขาวดำ ประมาณ 1/3 หรือมากกว่า หรือภาพสี หรือมีการจัดพิมพ์เป็นลักษณะพิเศษ และเป็นหนังสือที่ได้รับการพิมพ์ (edition) ที่ใหม่

3 การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนระดับหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ กับจำนวนระดับประมาณการยืมในหมวดนั้น

จากตาราง 9 พบว่าหนังสือที่สำรวจไม่พบในหมวดต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กับการยืมหนังสือในหมวดนั้น ๆ ค่อนข้างสูง ซึ่งสอดคล้องกับกล่าวสอดคล้องกับการวิจัยของ สุพร พิริยะไพโรจน์ (สุพร พิริยะไพโรจน์ 2523 : 119) และจากการวิจัยของบีช (Beach, 1977 : 124-125) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการขโมยหนังสือเป็นพฤติกรรมเฉพาะตัวบุคคล และกล่าวหาว่าแรงจูงใจอันดับแรกของการขโมยหนังสือก็คือ การคัดสิทธิหรือการเรียกคืนหนังสือไปจากผู้ใช้ ดังนั้นถ้าหอสมุดสามารถจะให้บริการหนังสือหมวดที่มีการยืมมากได้เต็มที่ด้วยการลงทุนในเรื่องการถ่ายเอกสารจากคนฉบับให้เพียงพอกับจำนวนผู้ใช้ ตลอดจนทดแทนหนังสือเล่มที่หายไปก็จะเป็นการขจัดปัญหาได้ทางหนึ่ง

4 การลดละของหนังสือที่สำรวจไม่พบ

เมื่อคิดเทียบสัดส่วนเป็นจำนวนชื่อเรื่อง ได้ค่าร้อยละ 6.66 แต่ถ้าเป็นจำนวนระดับสถิติ ได้ค่าเป็นร้อยละ 13.54 ปริมาณสัดส่วนดังกล่าวนี้ไม่สามารถกล่าวได้ว่าสูงมากน้อยเพียงไร ทั้งนี้เพราะไม่มีข้อมูลการสำรวจหนังสือของหอสมุดใด ๆ ในประเทศไทยรายงานไว้ ทั้งนี้ พุฒิสาร์ อัครกะพู (พุฒิสาร์ อัครกะพู 2525 : 103) ได้ชี้แจงสาเหตุว่า การที่หอสมุดไม่สามารถเปิดเผยจำนวนหนังสือ

ที่สำรวจไม่พบได้ เพราะจะเป็นการระบุความผิดของบรรพารักษ์ในการที่ไม่สามารถเก็บรักษาหนังสือไว้ในห้องสมุดได้ครบทุกเล่ม

อย่างไรก็ตาม เมื่อนำไปศึกษาคุณลักษณะด้านราคา พบว่าหนังสือเหล่านี้เป็นหนังสือที่มีราคาค่อนข้างสูง คือหนังสือภาษาไทย อยู่ในระดับราคา 150 - 199 บาท และภาษาต่างประเทศเป็นหนังสือในระดับราคา 400 - 699 บาท สภาพการดังกล่าวจึงเป็นสิ่งที่น่าเป็นห่วง เพราะปกคั่นห้องสมุดมีงบประมาณไม่เพียงพอที่จะจัดหาหนังสือให้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการแล้ว ยังต้องนำงบประมาณส่วนนั้นมาเพื่อการจัดหาทดแทนอีกยิ่งทำให้ห้องสมุดไม่อาจจัดหาหนังสือได้ทันกับความก้าวหน้าทางวิทยาการ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุด

1.1 ห้องสมุดควรมีการดำเนินการที่รัดกุมสำหรับหนังสือที่ค้างส่งเป็นจำนวน 2 ปีขึ้นไป โดยอาจแจ้งไว้ที่มีตราขายการ หรือจัดหาทดแทน หรือจำหน่ายออกไปตามสมควรแก่กรณี เพื่อให้บัญชีรายการของห้องสมุดมีเฉพาะหนังสือที่มีอยู่จริงในห้องสมุด

1.2 ห้องสมุดควรมีบัตรแจ้งให้ผู้ใช้ทราบเมื่อนำหนังสือออกไปจากชั้นหนังสือเพื่อให้ผู้ใช้สามารถติดตามหนังสือที่ต้องการได้

1.3 ห้องสมุดควรมีได้มีการประชุมปรึกษาหารือที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำข้อมูลต่าง ๆ มาปรับปรุงนโยบายและมาตรการที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของห้องสมุดในปัจจุบัน เป็นคนว่า ในเรื่องการปรับปรุงทางเขาคอก การปรับปรุงสภาพอาคารที่ไม่เหมาะสมที่เป็นช่องคางไว้ มีผู้นำหนังสือออกไปจากห้องสมุดโดยไม่ไคยงานการยืมที่ถูกต้อง

1.4 ควรกำหนดให้บุคลากรของห้องสมุดยืมหนังสือที่มีใช้คู่มือ
การปฏิบัติงานประจำวันให้ถูกต้องตามกระบวนการยืม แม้ว่าหนังสือที่ยืมนั้นจะเป็น
การนำมาใช้ภายในห้องสมุดก็ตาม

2 ข้อเสนอสำหรับการศึกษาค้นคว้า

2.1 ควรศึกษาลักษณะการหายของหนังสือโดยศึกษาเฉพาะหนังสือ
บางประเภทที่มีโอกาสหายไ้มากเช่น หนังสืออ้างอิง หนังสือทางวิทยาศาสตร์
และหนังสือทางศิลปะ

2.2 ควรมีการศึกษาเช่นครั้งนี้อีกครั้งในสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ
ที่ได้มีการสำรวจหนังสือประจำปีเพื่อศึกษาลักษณะหนังสือที่สำรวจไม่พบว่าจะมีความ
แตกต่างหรือความสอดคล้องหรือไม่อย่างไร

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- นรินทร์ บุญชู "ปัญหาของห้องสมุด : หนังสือหาย" วารสารรามคำแหง 8 (4) : 130 - 155 ศึกษาศาสตร์ เล่มหนึ่ง 2524
- พูนศิลา อัครกะพูน งานสำรวจหนังสือของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย
ปริญญาณีพนธ์ อม. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2525, 233 หน้า อักสาเนา
- วรารุช ullanant ความสามารถของนิสิตในการหาหนังสือ ณ สำนักหอสมุดกลาง
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม. มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2525, 77 หน้า อักสาเนา
- วิเชียร เกตุสิงห์ สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี 2521, 164 หน้า
- สุพร พิริยะไพโรจน์ การศึกษาสภาพการดำเนินงานที่ทำให้เกิดการขโมยหนังสือ
ในห้องสมุดวิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา ปริญญาณีพนธ์ กศ.ม.
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร 2523, 148 หน้า อักสาเนา
- เสริน ปุณณะหิตานนท์ การกระทำผิดในสังคม สังคมวิทยาอาชญากรรมและ
พฤติกรรมเบี่ยงเบน ภาควิชาสังคมวิทยาและมนุษยวิทยา คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มปป., 422 หน้า
- Abrahamsen, David. Explaining Crime and Disorder in Libraries. London
Academic Press, 1978. 102 p.
- Bahr, Alice Harrison. Book Theft and Library Security Systems 1978-79.
New York, Knowledge Industry, 1978. 128 p.
- _____. "Electronic Security for Book," Library Trends. 33 : 29-38,
Summer, 1984.
- Beach, Allyne and Kays Capen. "Library Book Theft : a Case Study,"
College and Research Libraries. 38 118 - 127, March, 1977.
- Boss, Richard W. "Collection Security," Library Trends. 33 : 39 - 49,
Summer, 1980.

- Boss, Richard W. "The Library Security System Myth," Library Journal. 107 683, March, 1980.
- Cronin, Mary J. "A Workshop Approach to Library Security, " Library & Archival Security 3 : 49 - 56, Spring, 1980.
- Desmarais, Norman. "Losses in a Theological Library," College and Research Libraries 43 393 - 395, September, 1982.
- Farrington, Jean Walter. "Overdue and Academic Libraries Matters of Access and Collection Control," Library & Archival Security. 3 49 - 56, Spring, 1980.
- Greenwood, Larry and Harlley McKean. "Effective Measurement and Reduction of Book Loss in an Academic Library," Journal of Academic Librarianship. 11 275 - 283, November, 1985.
- Griffith, W.J. "Library Thefts a Problem That Won't Go Away," American Libraries. 9 224 - 227, April, 1978.
- Haka, Clifford H. and Nancy Ursery. "Inventory Cost a Case Study," College and Research Libraries. 46 . 169 - 172, March, 1985.
- Knight, Nancy H. "Library Security Systems Come of Age," American Libraries. 9 . 229 - 232, April, 1978.
- Larsen, A Dean. "Preservation and Materials Processing," in Library Technical Services Operations and Management p. 218 - 221, London, Academic Press, 1984
- Leab, Katherine Kyes and Daniel J. Leab. "BAMBA Update, December 1983" Library and Archival Security. 6 75 - 80, Spring, 1984.
- "Library Security an Overview," Library & Archival Security. 4 7 - 14, Spring, 1981.
- Lincoln, Alan Jay. "Patterns and Costs of Crime," Library Trends. 33 69 - 75, Summer, 1984.

- Lincoln, Alan Jay and Carol Zall Lincoln. "The Impact of Crime in Public Libraries," Library & Archival Security. 3 : 125 - 137, Fall/Winter, 1980.
- "Lost or Stolen," Library & Archival Security. 4 : 66 - 70, Spring, 1981.
- Magrill, Rose Mary. "Collection Development and Preservation in 1980," Library Resources & Technical Service. 25 : 244 - 266, July - September, 1981.
- Moxley, Melody. "In Search of Excellence How One Public Library Copes With Overdues," Library & Archival Security. 6 : 19 - 28, Winter, 1984.
- Niland, Powell and William H. Kurth. "Estimating Lost Volumes in an University Library Collection," College and Research Libraries. 37 : 128 - 135, March, 1976.
- Pinzelik, Barbara p. "Monitoring Book Losses in an Academic Library," Library & Archival Security. 6 : 1-12, Winter, 1984.
- Paris, Janelle A. "School Library Theft," Library & Archival Security. 3 : 29 - 38, Spring, 1980.
- Reneker, Makine H. A Study of Book Theft in Academic Libraries. Master's Thesis University of Chicago, 1970 271 p.
- DeRosa, Frank J. "The Disruptive Patron," Library & Archival Security. 3 : 29 - 37, Fall/Winter, 1980.
- Savage, Noelle. "Facing Up to Library Security," Wilson Library Bulletin. 8 : 562 - 564, April, 1984.
- Scott, Betty Ann. "Door Checker . An Unacceptable Security Alternative" Library & Archival Security. 7 : 7 - 13, Spring, 1985.
- _____. "Waging the War Against Crime in Florida's Public Libraries" Library & Archival Security. 3 : 27 - 37, Summer, 1980.
- Smith, Frederick E. "Questionable Strategies in Library Security Studies," Library & Archival Security. 6 : 43 - 53, Winter, 1984.
- Sutcliffe, Charles. "A Model for the Financial Appraisal of Electronic Book Security Systems With an Application to Berkshire Country Libraries," Library & Archival Security. 6 : 27 - 41, Winter, 1984.

Weiss, Dana. "Book Theft and Book Multilation in a Large Urban University Library," College and Research Libraries. 42 : 341 - 347, July, 1981.

Walch, Timothy. "The Improvenment of Security," College & Research Libraries. 38 102, March, 1977

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ สกุล	นางสาวพรพิมล แสนแสน
วัน เดือน ปีเกิด	29 กรกฎาคม 2501
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
ที่อยู่ปัจจุบัน	18/152 ถนนอาจณรงค์ พระโขนง กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	2517 มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านนาสาร อ.บ้านนาสาร จ.สุราษฎร์ธานี 2518 มัธยมศึกษาตอนปลาย แผนกศิลป์ โรงเรียนสตรี-สุราษฎร์ธานี อ. เมือง จ. สุราษฎร์ธานี 2522 ศิลปศาสตรบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) เกียรตินิยมอันดับสอง มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 2530 ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต (บรรณารักษศาสตร์) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
ประวัติการทำงาน	2523 บรรณารักษ์ งานสิ่งพิมพ์รัฐบาล สำนักหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร